KOMMUNSTYRELSEN
BOSTADS- OCH INTEGRATIONSROTELN

DNR: 2070/2008
DATUM: 2008-09-08

Stockholms stads fastighetskontor
2008 -09- 09
Dnr 2008/1061/372
Fastighet
Handläggare M Forcner
Kopia: G-M Karlsson

Till berörd remissinstans

ANGÅENDE REMISSEN OM FÖRSLAG TILL VISION JÄRVA 2030 (JÄRVALYFTET)

Detta gäller remissvar på "Förslag till Vision Järva 2030 (Järvalyftet)"
Dnr: 2070/2008

Remisstiden sträcker sig till den 28 oktober 2008, vilket vi ber er respektera. Om det av några skäl inte är möjligt för er att inkomma med svar inom utsatt tid måste en kontakt tas med den för ärendet ansvariga personen på roteln.

Ansvarig handläggare/borgarrådssekreterare på Bostads- och integrationsroteln är Helena Olsson, tfn 08 508 29 307.

Remissvar skickas till:

- Bostads- och integrationsroteln i **digital form (word/excel)**. Ange KS:s diarienummer som namn på ärenderubrik. Ex: KS 314-331-2004
- KF/KS kansli i **pappersform**.

Adresserna är följande:

Rotelns e-post: RV-remissvar (GroupWise) eller
RV-remissvar@stadshuset.stockholm.se

KF/KS kansli, Stadshuset, 105 35 STOCKHOLM

Med vänliga hälsningar

Bostads- och integrationsroteln

KOMMUNSTYRELSEN
BOSTADS- OCH INTEGRATIONSROTELN

DNR: 2070/2008
DATUM: 2008-09-08

Remitteringsmapp

Ärende: Förslag till Vision Järva 2030 (Järvalyftet)

http://www.stockholm.se/jarvalyftet Till höger på sidan finns remissen i tre delar för nedladdning

Inkom till KF/KS kansli den 4 september 2008

Behandling i övrigt:

För yttrande senast: 28 oktober 2008

Stadsdelsnämnderna

Rinkeby-Kista
Spånga-Tensta

Facknämnderna

Brand- och räddningsnämnden
Exploateringsnämnden
Fastighetsnämnden
Idrottsnämnden
Kulturnämnden
Kyrkogårdsnämnden
Socialtjänstnämnden/Jobbtorg
Stadsbyggnadsnämnden
Trafik- och renhållningsnämnden
Utbildningsnämnden
Äldrenämnden

Övriga

ABF
Almega- Stockholm
Arbetsförmedlingen
Atrium Ljungberg AB
Banverket
Biskop Bengt Wadensjö
Boultbee
Einar Mattsson
Fastighetsägare i Järva
Friskolornas Riksförbund
Företagarna- Stockholm
Försäkringskassan
HSAN
HSB
Järfälla kommun
Kista församling
Kista Science City
KTH
Kunskapsskolan
LO
Medborgarskolan
Peab
Polisen, Västerorts polismästare
Röda Korset
SACO
Hyresgästföreningen
Skanska
SKTF
SL
Sollentuna kommun
Solna kommun
Stadsdirektör, Stockholm
Stockholms Handelskammare
Stockholms stadshus AB
Stockholms Stadsmission

KOMMUNSTYRELSEN
BOSTADS- OCH INTEGRATIONSROTELN

DNR: 2070/2008
DATUM: 2008-09-08

Stockholms Universitet
Sundbybergs kommun
Svenskt Näringsliv-
Stockholm
Vägverket

STADSLEDNINGSKONTORET
STADSDIREKTÖRENS STAB

TJÄNSTEUTLÅTANDE
DNR 319-2070/2008
SID 1 (1)
2008-09-03

Handläggare: Magnus Andersson
Telefon: 076-12 29 312

Till
Kommunstyrelsen

Stockholms stads fastighetskontor
2008 -09- 09
Dnr 2008/1106/372
Fastighet
Handläggare M. Fouckner
kopia: L-M Karlsson

Förslag till Vision Järva 2030

Stadsledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande

1. Stadsledningskontorets förslag till Vision 2030 godkänns.

Irene Lundquist Svenonius
Stadsdirektör

Torbjörn Johansson
Stabschef

Ärendet

Enligt beslut i Järvalyftets båda styrgrupper vintern 2007-2008 har stadsledningskontoret, i samarbete med bland andra stadens tekniska förvaltningar, utarbetat ett förslag till Vision Järva 2030.

Stadsledningskontorets synpunkter

Med Vision Järva 2030 finns en konkretiserad bild av allt som kan uppnås genom Järvalyftets samlade aktiviteter, en samlad bild av Järvalyftets politiskt förankrade målbild.

Förslaget bilägges.

Stockholm
The Capital of Scandinavia

Remissutgåva
augusti 2008

VISION JÄRVA 2030

STOCKHOLMS STAD

Innehållsförteckning

- *Förord sid 3*
- *Vision Järva 2030 sid 4 - 17*
- *En ny spelplan sid 18 - 29*
- *Stadsdelarna sid 30 - 41*
- *Vägar mot visionen sid 42 - 47*
- *Tyck till om visionen sid 48*

Järvastadsdelarna av idag

Vision Järva 2030 har utarbetats av en projektgrupp under ordförandeskap av:

Magnus Andersson, projektledare, stadsledningskontoret

Projektgruppen har, utöver ordföranden, bestått av:

Rolf Gäfvert, trafikkontoret
Sverker Henriksson, stadsbyggnadskontoret
Torbjörn Johansson, stadsbyggnadskontoret
Peter Lundevall, stadsbyggnadskontoret
Per-Eric Siljestam, exploateringskontoret

Till projektgruppen har knutits:

Henrik Rundquist och Åse Larson, Rundquist arkitekter, i samarbete med Thomas Andersson, Andersson Jönsson Landskapsarkitekter

För visionens textmaterial svarar huvudsakligen:

Magnus Andersson, samt Rundquist arkitekter i samarbete med Andersson Jönsson Landskapsarkitekter

För visionens bildmaterial svarar huvudsakligen:

Rundquist arkitekter genom Peter Sundin och Lisa Josephsson, samt aktuella byggherrar och deras konsulter.

Underlag till text- och bildmaterial har inhämtats från pågående, planerade och skisserade projekt, samt från intervjuer, enkäter, seminarier, workshops etc med boende och verksamma i området, kommunala förvaltningar och bolag, övriga offentliga institutioner, närings- och föreningsliv m fl.

Omslagsbild: Förslag till bebyggelse på överdäckning av nya E18 i Rinkeby, Kjellander & Sjöberg

Förord

"En intensiv, koncentrerad och rikt sammansatt miljö - - - som lägger något av stenstadens intensitet, koncentration och ordning till ytterstadens grönska, rymlighet och frihet från störningar, en stadsmiljö med trygga, behagliga och bekväma gågator och slutna parkrum. - - - Stor vikt har lagts vid vardagens yttre miljö, de vägar och platser man rör sig på dagligen på väg till sitt arbete, till skolan, till centrum."

Ur beskrivning av generalplan för Järva 1964

Vad vet vi idag om Järva 2030, om Stockholm 22 år in i framtiden? Och vad visste vi 1986 om dagens huvudstad? Går vi ytterligare 22 år bakåt i tiden skriver vi 1964 och Stockholms stad presenterade generalplanen för Järvafältet. Garnisonen hade lämnat sitt övningsfält. Där skulle snart den nya Järvastaden växa fram – framtidens stad. Miljonprogrammet stod för dörren, spadar sattes i jorden.

Allt blev inte som tänkt, men låt oss sporras av de höga ambitionerna. Med sikte på år 2030 bygger vi ett Stockholm i världsklass. Järva är en självklar del i detta. I vissa avseenden är vi redan där: Kista rankas redan idag som ett av världens fem ledande IT-kluster.

Detta förslag till Vision Järva 2030 vill ge en samlad bild av det som kan uppnås med Järvalyftet. Förslaget är framtaget inom staden för att konkretisera den målbild, som i bred politisk enighet togs fram hösten 2007. Det är tänkt som ett underlag för en dialog mellan myndigheter och organisationer, företag och föreningar om Järvas framtid och – mest av allt – för en diskussion med alla som bor och verkar i Järvastadsdelarna.

Här finns många nya idéer, men också gamla förslag som aldrig fått en ordentlig prövning.

Under hösten 2008 välkomnas alla intresserade att tycka till: Vad saknas i förslaget, vad borde strykas?

Först efter denna process kan visionen föras vidare till kommunfullmäktige, för att sedan kunna fungera som måldokument under lång tid framåt. Med Churchills välkända ord är detta inte slutet, det är inte ens början på slutet, det är möjligen slutet på början.

Välkommen att vara med och forma Vision Järva 2030!

Stockholm i augusti 2008

Joakim Larsson
Borgarråd

Irene Lundquist Svenonius
Stadsdirektör

Magnus Andersson
Projektledare

Vision Järva 2030

STATUS BO PÅ NORRA JÄRVA

I Akalla behöver inga lägenheter stå tomma!

Äntligen ett nytt bostadsområde som får beröm:

"Hit vill vi flytta"

Tidningsutklipp från tiden när Järvastadsdelarna byggdes

Tillväxt är stadens naturliga tillstånd. Stockholm kan och vill växa och just nu befinner sig staden i en stark befolkningsmässig och ekonomisk expansion. Till år 2030 kan dagens invånarantal 795 000 växa till nära en miljon. Detta kommer att ställa stora krav på staden, i synnerhet som målet inte bara är en kvantitativ, utan även en kvalitativ utveckling. I stadens samlade Vision 2030 beskrivs en framtidsbild för ett Stockholm i världsklass. En stad som är mångsidig och upplevelserik, innovativ och växande, ett medborgarnas Stockholm.

Dessa teman utgör utgångspunkt också för Vision Järva 2030, den samlade visionen för Järvalyftet. Mot bakgrund av områdets speciella karaktär är förutsättningarna att utvecklas inom visionens teman mycket goda. Rubrikerna intill är hämtade ur dagspress när Järva byggdes. Målet är självklart att få se dem igen!

Vägen dit heter Järvalyftet, en satsning med unik bredd och långsiktighet och med en tydlig målbild. En satsning som omfattar allt från upprustade bostäder och utvecklad stadsmiljö till ökad trygghet, bättre utbildning och fler jobb.

Staden vill för första gången ta ett helhetsgrepp om områdena, över alla kommunala sektorer, och samtidigt samarbeta med en lång rad utomstående aktörer, som andra myndigheter och bolag, förenings- och näringsliv samt boende i stadsdelarna. Den viktigaste utgångspunkten har dock varit Järvabornas egen syn på sina stadsdelar, som bland annat framkommit i den mycket omfattande undersökning, som tidigt genomfördes av Svenska Bostäder.

Järvalyftets inriktningsbeslut fattades av kommunfullmäktige den 13 september 2007 och den 17 oktober 2007 lade en enig politisk styrgrupp med representanter från alla partier i Stadshuset fast en gemensam målbild.

VISION2030

Stadens visionsdokument Vision 2030

Kontinuerligt utvecklingsarbete

Järvalyftet ska som framgått inte ses som ett kortsiktigt tidsbestämt projekt utan som en del i ett kontinuerligt utvecklingsarbete. Både lyckade åtgärder i tidigare satsningar och nya idéer och aktiviteter ska kunna rymmas inom det helhetsgrepp som Järvalyftet syftar till. Ansvaret är decentraliserat och åvilar ytterst alla berörda aktörer – inom och utom stadens organisation.

Järvalyftet leds och samordnas från Stadshuset genom en politisk styrgrupp med bostads- och integrationsborgarrådet som ordförande, samt en tjänstemannastyrgrupp med stadsdirektören som ordförande. Dessutom finns en lokal politisk referensgrupp i Järvastadsdelarna. För den löpande samordningen svarar en projektledare vid stadsledningskontoret.

Dialog och diskussion

Sedan inriktningsbeslutet hösten 2007 har en rad aktiviteter kommit igång inom Järvalyftets ram. Vad som hittills saknats är en samlad bild av Järvalyftet, en konkretisering av målbilden. Vad kan på sikt bli resultatet av dessa aktiviteter? Detta dokument är bara ett första förslag, framtaget inom staden för att fungera som underlag och inspiration

Blandad bebyggelse i Akalla

till en bred dialog och diskussion – med stadens sedvanliga remissinstanser, men framför allt med boende och verksamma kring Järva. Det är dock samtidigt viktigt att Vision Järva 2030 inte bara blir en vision för dagens Järvabor, utan också för morgondagens, för alla dem vi vill välkomna hit i framtiden.

Efter denna process, som planeras pågå under hösten 2008, kommer visionen att bearbetas, innan den till sist kan godkännas av kommunfullmäktige under kommande vinter. Mer om det i slutet av dokumentet.

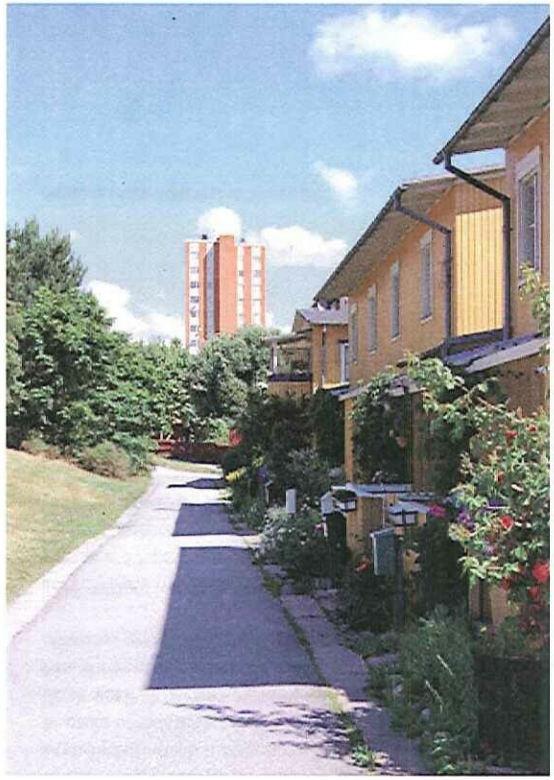

Blandad bebyggelse i Akalla

Målbild för Järvalyftet

Fastlagd av Järvalyftets politiska styrgrupp 2007-10-17

"Järvalyftet är en långsiktig investering för att förbättra levnadsvillkoren i stadsdelarna kring Järvafältet: Akalla, Hjulsta, Husby, Kista, Rinkeby och Tensta. Målsättningen är att genom medverkan från boende och samverkan med andra parter skapa en positiv social och ekonomisk utveckling som gör Järva till ett område dit många vill flytta – och stanna kvar. Järvafältet ska vara en motor för tillväxt i hela Stockholm. För att nå dit krävs medvetet arbete inom fyra huvudområden:

- **Bra boende och mer varierad stadsmiljö**
- **Trygghet i vardagen**
- **Stärkt utbildning och bra språkundervisning**
- **Fler jobb och ökat företagande**

Bra boende och mer varierad stadsmiljö

Järva ska vara ett attraktivt område för alla. Genom blandad bebyggelse finns många olika bostäder av god standard. Här trivs både ensamstående och storfamiljer. Oavsett var man bor är det nära till serviceinrättningar, affärer och goda kommunikationer. Ett varierat utbud av boende former, företag och mötesplatser för föreningar, kultur och goda kommunikationer. Ett varierat utbud av boendeformer, företag och mötesplatser för föreningar, kultur och idrott förstärker och utvecklar Järvas mångfald. Boendeinflytandet ska vara starkt och uppmuntras. Miljöhänsyn och energieffektivitet ska eftersträvas.

Trygghet i vardagen

Verklig trygghet kräver säker boendemiljö, såväl i det egna hemmet som i närområdet. Samarbetet mellan fastighetsägare, boende, polis och stadsdelsförvaltningar är grunden för det brottsförebyggande arbetet. Trivsamma utemiljöer ska skapas. Vid ny- och ombyggnation prioriteras trygghetsaspekten i boendet, försköning av offentliga platser och en god utomhusbelysning inom och mellan stadsdelarna.

Stärkt utbildning och bättre språkundervisning

Mångfalden i Järvaområdet ska tas tillvara och diskrimineringen ska minska. Fokus ska vara på allas lika rättigheter och möjligheter. Goda kunskaper och individers framtidstro är grunden för ett långsiktigt välmående samhälle. Bra och individanpassad utbildning stärker elevernas framtidstro och intresse för såväl den egna som hela samhällets utveckling. Svenska för invandrare, SFI, ska hålla hög kvalitet, vara yrkesorienterad och en väg till egen försörjning.

Fler jobb och ökat företagande

Boende i Järvaområdet ska ha goda möjligheter att försörja sig genom arbete både inom Järva och i andra områden. Genom ett bra utbud av affärslokaler och genom nära samverkan mellan arbetsförmedlare och företagare skapas kontinuerligt nya privata och offentliga arbetstillfällen för de boende i området. Att fler jobbar och får det bättre är bra för alla och ger upphov till nya företag och ytterligare arbetstillfällen. Basen för ett än mer livskraftigt Järva är en positiv jobbspiral och välmående företag.

Möjligheter och utmaningar

Som varje del av staden är Järvafältet ett område med både möjligheter och utmaningar.

Här finns en befolkning yngre än i staden i genomsnitt, och med en större andel med utländsk bakgrund. Människor som ofta kommit från länder där egenföretagande och entreprenörskap står för en större del av utkomsten än i Sverige, men samtidigt människor i behov av språkundervisning och kompletterande utbildning och en väg in i det svenska samhället. Det handlar om att ge möjlighet till studier och arbete för att öka sysselsättning och egenförsörjning.

Över bebyggelsen runt Järvafältet reser sig Kista Science Tower, en symbol för växtkraften i Kista Science City. Ett koncept som utvecklats enligt den s k Kistavisionen sedan år 2000, där det tydligt betonas att Kistas växtkraft är en viktig tillgång också för stadsdelarna intill.

Vad gäller Järvas fysiska struktur är området ett barn av miljonprogrammet, på gott och ont: strikt funktions- och trafikseparering, starkt standardiserad och bitvis storskalig bebyggelse. Stadsbyggnadsprinciper som både ger hög trafiksäkerhet och avfolkade och otrygga baksidor. Här finns både arkitektonisk monotoni och lekfull variation, både betong i övermått och direktkontakt med den fantastiska Järvanaturen. Här finns brist på många bostadstyper, men samtidigt ett rationellt byggnadsbestånd med stora möjligheter till kreativa ombyggnader.

Här finns tekniska brister som dåligt inomhusklimat och hög energiförbrukning, men här finns på samma gång stora möjligheter att hitta nya lösningar som på lite sikt kan göra Järva till en spjutspets på miljöområdet, ett spännande pilotprojekt för långsiktigt hållbart stadsbyggande.

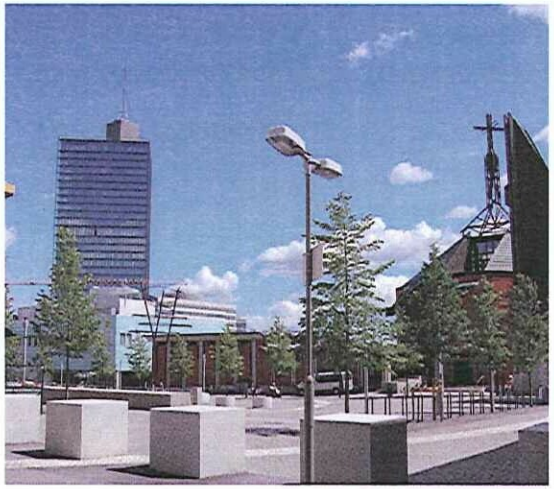

Kista torg

Tidigare satsningar

Miljonprogrammets problem kom att visa sig tidigt och områdena har varit föremål för åtgärder av mer eller mindre genomgripande slag – från små förändringar till stora grepp. Under de senaste årtiondena har flera olika riktade insatser avlöst varandra. Det har handlat om såväl statliga som kommunala initiativ.

Mycket positivt har också åstadkommits inom olika projekt. Men trots att stora resurser lagts ned har man inte uppnått den stabila och positiva samhällsutveckling i stort, som satsningarna syftat till. Ingen av de tidigare satsningarna har heller haft Järvalyftets unika bredd och långsiktighet.

Historik, årtal

1962	Staten beslutar exploatera Järvafältet
1964	Generalplan för södra Järva
1965	Riksdagen beslutar om miljonprogrammet
1965	Staden beslutar om Planstandard 65
1966	Staden köper marken av staten
1966-72	Tensta & Hjulsta byggs
1967	Första inflyttning
1968-71	Rinkeby byggs
1970	Generalplan för norra Järva
1972-77	Husby byggs
1973-77	Akalla byggs
1976-80	Kista byggs

Antal lägenheter, invånare och boendetäthet (2007-12-31)

Rinkeby	5.089 lgh	15.051 inv	2,9 inv/lgh
Tensta & Hjulsta	6.116 lgh	17.083 inv	2,8 inv/lgh
Akalla	4.110 lgh	8.153 inv	2,0 inv/lgh
Husby	4.833 lgh	11.551 inv	2,4 inv/lgh
Kista	5.270 lgh	10.477 inv	2,0 inv/lgh
Järva totalt	25.418 lgh (6% av Sthlm)	62.315 inv (8% av Sthlm)	2,4 inv/lgh
Staden totalt	428.250 lgh	795.163 inv	1,8 inv/lgh

Utländsk bakgrund (2007-12-31)

Järva totalt	78,2 %
Staden totalt	27,6 %

Omflyttning (2007)

Järva totalt	15,7 %
Staden totalt	7,1 %

Förvärvsarbetande (2006-12-31)

Järva totalt	52,4 %
Staden totalt	75,2 %

Ekonomiskt bistånd (2007)

Järva totalt	16,6 %
Staden totalt	4,6 %

Behörighet till gymnasiet (2007)

Järva totalt	75,8 %
Staden totalt	88,9 %

Upplåtelseformer i flerbostadshus (2007-12-21)

	Allmännytta	Övrig hyresrätt	Bostadsrätt
Järva totalt	42,4 %	22,2 %	35,4 %
Staden totalt	26,2 %	30,7 %	43,1 %

Bostäder efter storlek (2007-12-31)

	1 rok	2 rok	3 rok	4 rok och större
Järva totalt	18,8 %	22,6 %	38,4 %	20,2 %
Staden totalt	25,2 %	29,2 %	24,2 %	21,4 %

Bra boende och mer varierad stadsmiljö

"Det är fint, påminner lite om Egyptens pyramider."
Abdullah Alasadi,
Mitt i Kista 2008-04-08

Egyptens pyramider var ett av antikens sju underverk, det enda som överlevt in i vår tid. Sämre förebilder kan man ha när man bygger nytt. Målet med Vision Järva 2030 måste vara att varje nytt tillägg tillför området kvaliteter – arkitektoniska såväl som innehållsmässiga. Citatet ovan från en Järvabo handlar om förslaget till ny bebyggelse ovanpå nya E18 vid Rinkeby och visar vilken betydelse ett enskilt projekt kan få för bilden av framtidens Järva, både bland boende och besökare.

Akalla sett från Järva friområde

Loftgångshus i Hjulsta

Järvas arv från miljonprogrammet är en stark och tydlig struktur med för- och nackdelar. När området förnyas gäller det att förvalta och utveckla befintliga kvaliteter och samtidigt åtgärda dagens brister. En agenda för detta ur ett brett stadsbyggnadsperspektiv är en viktig del av denna vision. Längre fram beskrivs ett antal utvecklingsteman. För att låna devisen från Tensta Bo 06 handlar det om att arbeta med "förortens utmaningar och miljonprogrammets möjligheter".

Det handlar om att i enlighet med stadens Översiktplan 99 "komplettera för lokala behov" för att framför allt nå ökad variation, och därmed ökad valfrihet för både dagens och morgondagens Järvabor.

Förbättra gamla stråk och skapa nya

Järvas struktur bygger i hög grad på uppdelning, exempelvis mellan stadsdelar och trafikslag. Att på sina håll koppla samman med nya vägar och stråk, både inom Järva och mot omgivande stadsdelar, även i grannkommuner, vore positivt. Förutom förbättrade kommunikationer kan det ge fler lokaler i nya lägen. Flera gatu- och parkmiljöer bör samtidigt rustas, liksom många gårdar och andra gemensamma platser. Järva är tätt bebyggt och befolkat, vilket i sig kräver hög kvalitet på de offentliga rummen.

Mer om detta längre fram i form av nio utvecklingsteman.

Fler hustyper

Att miljonprogrammet enbart skulle bestå av storskaliga flerfamiljshus är en vitt spridd tro, som även präglar bilden av Järva. Tensta och Rinkeby trappar dock successivt ned mot söder och består till stor del av två- och trevåningshus, i Akalla och Kista finns stora småhusområden. Detta hindrar dock inte att det på många håll skulle behövas ökad variation av hustyper, i synnerhet småhus av olika slag. Erfarenheterna från de nya radhusen i Tensta och Rinkeby är mycket positiva och bör få efterföljare, även om det krävs respekt för projektens svårigheter.

Nya radhus i Hjulsta

Fler lägenhetstyper

En mer träffande kritik mot miljonprogrammet gäller den ensidiga lägenhetssammansättningen, med gott om trerummare för dåtidens normalfamilj. Bland ursprungligen ca 3000 allmännyttiga lägenheterna i Tensta fanns endast tio femmor. Det finns ett stort behov av fler stora bostäder för stora hushåll, samtidigt som det är brist på smålägenheter för t ex ungdomar. Denna obalans går inte att rå på enbart med nybyggnation. Här visade bomässan Tensta Bo 06 att miljonprogrammets rationella byggteknik möjliggör nya planlösningar genom smart ombyggnad.

Fler upplåtelseformer

I t ex Husby och Rinkeby har kommunal hyresrätt från första början varit en helt dominerande upplåtelseform. Även här måste det till en ökad variation. Dels genom att vid nybyggnation sträva efter fler bostads- och äganderätter, men även genom att möjliggöra omvandling till bostadsrätt, där hyresgäster så önskar. Att öka antalet aktörer på Järvas hyresmarknad som nu sker är också en viktig väg mot ökad variation. Mångfald berikar även i detta avseende.

Gårdsmiljö i Kista

Komplettera varsamt

Järvastadsdelarna har brister som kan rättas till med om- och nybyggnation. Kompletteringar av dagens bebyggelse måste dock göras varsamt. Områdena hör redan till ytterstadens hårdast exploaterade. Rinkeby har med 115 invånare/ha lika hög befolkningstäthet som Kungsholmen, att jämföra med t ex 52 i Vällingby och 25 i Norra Ängby. Lediga friytor måste därför värderas noga. Fortfarande finns det dock gott om tomma parkeringar och överbliven mark intill gator och vägar etc, som kan användas bättre.

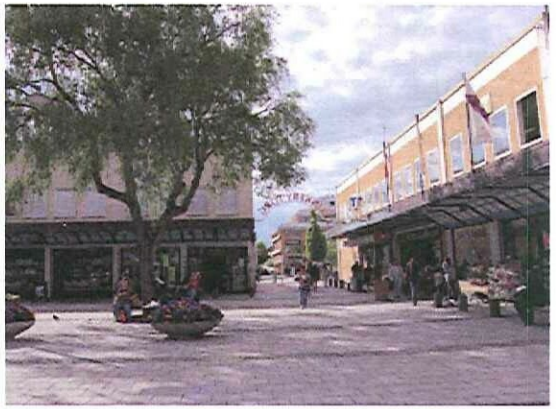

Rinkeby torg

Trygghet i vardagen

"Vi känner oss trygga här i Husby, för här känner vi varandra."

Ungdomspanel i Husby 2008-05-16

Repliken ovan är en viktig utgångspunkt för trygghet i vardagen. Att möta folk man känner på vägen till skolan, jobbet, affären och tunnelbanan är ofta en grund för att känna trygghet och trivsel där man bor. I Järva, liksom i andra stadsdelar, är hemkänslan stark och att bibehålla och förstärka den är en viktig del i Järvalyftet. Att bygga stadsdelar med stark identitet är att bygga trygghet.

Målet i Vision Järva 2030 måste vara att så många Järvabor som möjligt svarar som ungdomspanelen i Husby; vi känner oss trygga i våra stadsdelar, för här känner vi varandra. Men också för att här finns meningsfull fritid, ambitiös skötsel av såväl enskilda hus som hela stadsdelar och ett gott samarbete mellan polis och civilt samhälle. Liksom inom Järvalyftets övriga områden byggs helheten av flera delar.

Utgå från de boendes bild

Ökad trygghet måste bygga på Järvabornas egen bild av sin situation. Järvalyftets trygghetsarbete har därför startat precis där. Under 2006 genomförde Svenska Bostäder en av de mest omfattande trygghetsundersökningar som gjorts i Stockholm; "Trygghet i Järva", grundad på en enkät till 3 200 boende i Akalla, Husby, Rinkeby, Tensta och Hjulsta. Enkäten nådde således ca hälften av Svenska Bostäders hyresgäster och hela 15% av det totala antalet hushåll.

Som exempel kan nämnas att ca 90% av de tillfrågade ser brottsligheten som ett problem i stadsdelarna. Mellan 45% och 65% anser att problemet är stort, trots att antalet anmälda brott är lägre än i staden som helhet. Det visar att trygghet handlar mycket om hur man upplever sin situation och sin stadsdel. Målet måste därför vara att minska både den faktiska brottsligheten och den upplevda otryggheten.

När man frågar mer i detalj om problemen pekar mellan hälften och två tredjedelar på nedskräpning, skadegörelse, inbrott och buskörning med moped. Men även våld eller hot om våld nämns av många. Att mycket handlar om det som ibland vårdslöst kallas vardagsbrottslighet gör det inte mindre angeläget att ta itu med. Det betyder mycket för Järvabornas bild av sin stadsdel, det som utgör grund för stadsdelarnas identitet.

Trafikseparering i Tensta

Kista galleria

Bättre fastighetsskötsel

Många brott kan förebyggas med enkla åtgärder. I Husby inledde Svenska Bostäder 2007 en översyn av sina garage. Det har på ett år lett till att bilinbrott och bilstölder minskat med hela 74%. Konkreta åtgärder ger konkreta resultat.

På samma sätt jobbar man vidare kring Järva med åtgärder i lägenheter, trapphus och källare, inventering av otrygga miljöer, stöd till utsatta boende etc. Men också med "förvaltning i toppklass" där ambitionen är att bli bättre på all den dagliga fastighetsskötsel som bidrar till helhetsbilden.

För att lyfta en stadsdel krävs dock att alla drar åt samma håll. I det nybildade Fastighetsägare i Järva möts allmännytta, privatvärdar och bostadsrättsföreningar kring detta och andra gemensamma mål. "Som fastighetsägare är vi en del av samhället och vill bidra till en positiv utveckling", säger Thomas Dahl på Wallenstam.

Bättre stadsmiljö

Till trygghetskänslan bidrar också miljön i stort. När så stor del av husen står inför upprustning är det viktigt att också ta tag i helhetsmiljön; var bör belysningen bli bättre, vilka ödsliga platser och passager kan byggas bort, vad kan skapa större hemkänsla i stadsdelarna? Men det handlar också om att vårda och underhålla det man har med höga ambitioner för städning och skötsel.

Ny bebyggelse ska stärka stadsdelarnas identitet och bidra till självkänsla och stolthet bland de boende. Det bidrar till känslan av trygghet i området. "De är coola. Fast något måste vara fel. Man brukar inte bygga så fina hus här", sa Sara Hamid i Rinkeby om ett förslag till nya hus över nya E18. Men just så fina ska de nya husen vara – och de gamla när de rustats.

Att stärka hemkänslan är att stärka tryggheten. Det gör stadsdelarna attraktiva för dagens boende, men också för framtidens invånare. För den som funderar på att flytta till ett område är tryggheten en mycket viktig faktor.

Entré i Husby

Bättre samarbete

Fastighetsägare är inte de enda som måste samarbeta i trygghetsfrågor. Att polisen är en självklar samarbetspartner behöver knappast sägas, både för att finnas till hands när något hänt – och för att arbeta förebyggande ihop med bl a skolor och föreningar. Polisens lokala närvaro är viktig. En annan självklar part är SL. Kollektivtrafiken är en livsnerv i Järvastadsdelarna. Om den känns otrygg inskränks människors vardag.

Lika viktig för tryggheten är fritidsverksamheten; i skolor, i idrottshallar, på fritidsgårdar och i föreningslivet. Det är ofta här man bygger nätverk, inte minst bland barn och unga. Nätverk som bidrar till stabilitet och kontinuitet.

Stärkt utbildning och bra språkundervisning

"Utbildning är ett integrationsredskap – det viktigaste vi har."

Geronimo Unia, Rinkeby Utb.centrum 2008-05-20

Utbildning är central för såväl personlig som samhällelig utveckling och enligt många studier en av de viktigaste faktorerna för att nå ökad integration. Skolan är ett av stadens viktigaste ansvarsområden – inte minst kring Järva. Dessa stadsdelar har en yngre befolkning än staden i stort och eleverna är fler. Många har utländsk bakgrund och ett särskilt behov av att lära sig ännu ett modersmål. Det sista gäller även många vuxna. Språket är nyckeln till den svenska arbetsmarknaden – och därmed också till integration i det svenska samhället. En utveckling av svenska för invandrare, SFI, är angelägen och har påbörjats.

Att undervisa elever med olika bakgrund och varierande förkunskaper är alltid en utmaning. Staden satsar sedan länge extra resurser på skolorna i området och på många håll har Järvas skolor visat sig vara såväl föregångare med nya arbetssätt som mycket framgångsrika resultatmässigt. Samtidigt finns här stora utmaningar. Vision Järva 2030 har som mål att eleverna i området möter skolor av högsta klass, som ser elevens behov och där elevernas resultat är minst lika bra som i staden i övrigt.

Bygg på de goda exemplen

Våren 2008 fick två lärare vid Ärvingeskolan i Kista Kungl. Vetenskapsakademiens prestigefulla Ingvar Lindqvistpris "för entusiasm, engagemang och utvecklingsarbete som har lett till att elevernas intresse för matematik, fysik, kemi och biologi har ökat". För två år sedan gick samma pris till en lärare vid Rinkebyskolan och även elever har premierats i skilda sammanhang. Ett resultat av målmedveten profilering.

Kista torg

"Skolan har en stor betydelse för tryggheten i ett samhälle. Trivs barnen och presterar bra, bor föräldrarna kvar. Då blir skolan en stabiliserande faktor som minskar oro, missbruk och brottslighet." Det säger Rinkebyskolans rektor Börje Ehrstrand och sammanfattar därmed skolornas betydelse kring Järva. Dels för att forma trygga, välutbildade elever – dels för att bygga trygga och stabila stadsdelar.

Förutom att stärka elevernas kompetens stärker profileringen skolornas ställning i dagens fria skolval. Av Järvas ca 10 000 grundskoleelever, går idag ca en tredjedel i skolor i andra områden, vilket är högre än i staden i stort. Av Rinkebyskolans elever har dock en fjärdedel aktivt valt just denna skola. Profileringen gör valfriheten mellan skolor meningsfull och visar att trender går att vända.

En annan utmaning är att lyfta de genomsnittliga studieresultaten – inte bara vissa ämnen. Idag har nio av tio Stockholmselever gymnasiebehörighet när de går ut grundskolan. I skolorna kring Järva ligger dock andelen runt 80%, med stora skillnader emellan skolorna.

Skolan inte bara studier

Med elever med olika bakgrund och med många från hem utan studieerfarenhet, och där även faktorer som trångboddhet etc försvårar studier, måste Järvas skolor ofta ta ett större helhetsansvar.

Här ska bjudas en god inre och yttre miljö, hjälp med läxläsning och en meningsfull fritid. En särskild utmaning ligger i att stödja flickors integration, där skolan ofta utgör enda länken ut i det svenska samhället. Här finns stora möjligheter till ökat samarbete med ideella organisationer och näringsliv. Ett exempel är Idrottslyftet, som syftar till ökad idrottsaktivitet bland ungdomar kring Järva i allmänhet och bland tjejer i synnerhet. Hundratals ungdomar har redan nåtts med olika aktiviteter.

Ungdomens hus, Rinkeby

Tensta gymnasium

Tensta gymnasium planerar att utveckla skolan till ett Community center, med en profilerad fritidsverksamhet.

Underlätta steget vidare

Skolan ska förbereda för såväl arbete som högre studier. Det är en särskild utmaning där många hem saknar studieerfarenhet och kontakt med arbetslivet. Information till både elever och föräldrar om vägar vidare underlättar valet. Samarbetet mellan KTH och skolor på Järva är ett gott exempel. Att området rymmer ett "eget" IT-universitet i Kista borde utnyttjas mer.

Ett spännande projekt är att göra Tensta gymnasium till värd för ett nytt basår för KTH Arkitektur. Förutom ömsesidig utveckling i flera avseenden, skulle högskoleutbildning i vid mening få ett tydligt skyltfönster i området. Det skulle kunna stärka både KTH, Tensta gymnasium och Tensta som stadsdel.

En aktivitet inom Järvalyftet är Järva Karriärcenter, JKC. Det kan minska glappet mellan framför allt gymnasium och arbete och vidare studier. Bland aktiviteterna finns mentorprogram, företagsbesök, yrkesmässor etc. Fler insatser av liknande slag planeras.

De förstahandssökande till civilingenjörsutbildningarna har sedan 1998 minskat från drygt 12 000 till under 8000. Att vända denna trend är livsviktigt för Sverige som kunskapsnation. På få ställen är förutsättningarna för att öka intresset för högre teknisk utbildning bättre än just på Järva med Kista inom området.

Men Järvas och landets arbetsmarknad rymmer inte bara högteknologi. Många av Järvas invånare har sin bakgrund i länder med stark tradition av egen företagsamhet. Detta borde gå att bygga vidare på, både genom inslag i grundskola och gymnasium och genom ökat samarbete mellan skolorna och lokala småföretag.

Fler jobb och ökat företagande

"Vår verksamhet kan liknas vid showbusiness."

Gunnar Mässing, VD Kista Galleria 2007

Kista Galleria har sedan invigningen vuxit till ytterstadens näst största köpcentrum med Sveriges nöjdaste kunder - en verklig samlingspunkt. "Det växer så det knakar", skriver Kista Science City AB och konstaterar att antalet IT-företag ökat med 27% sedan 2004.

Kista Science Tower är fullt och under de närmaste åren kompletteras silhuetten med både bostads- och hotelltorn i samma höjd. Kista har, som Stockholm i stort, dragit stor nytta av högkonjunkturen. Genom ett mer blandat näringsliv kan kommande svängningar hanteras bättre.

Kista galleria

Just nu etableras helt nya verksamheter, som gör Järva mer mångfacetterat; vid det nya hotellet växer den nya Kistamässan fram, i gallerians utbyggnad blir det nya biblioteket/kulturhuset en av hörnstenarna och fler satsningar med kultur- och upplevelseprofil diskuteras. På södra Järva planeras en KTH-etablering i Tensta gymnasium, liksom kvalificerade kommunala jobb i Rinkeby centrum, efter den sammanslagna stadsdelsförvaltningen som flyttar till norra Järva.

Allt detta skapar i sin tur positiva effekter inom t ex servicenäringarna i området, vilket också behövs. Medan andelen förvärvsarbetande i staden som helhet ligger runt 75%, ligger den i Järva kring 50%. Här finns stor plats för förbättringar och betydande potential att lindra den arbetskraftsbrist som väntar.

Det handlar om att möjliggöra för människor som ofta gått lång tid utan jobb att komma tillbaka, människor som ofta saknar erfarenhet av svensk arbetsmarknad och där utbildning och språkkunskaper kanske brister. Kan denna klyfta överbryggas är vinsterna stora – både för den enskilde och för samhället.

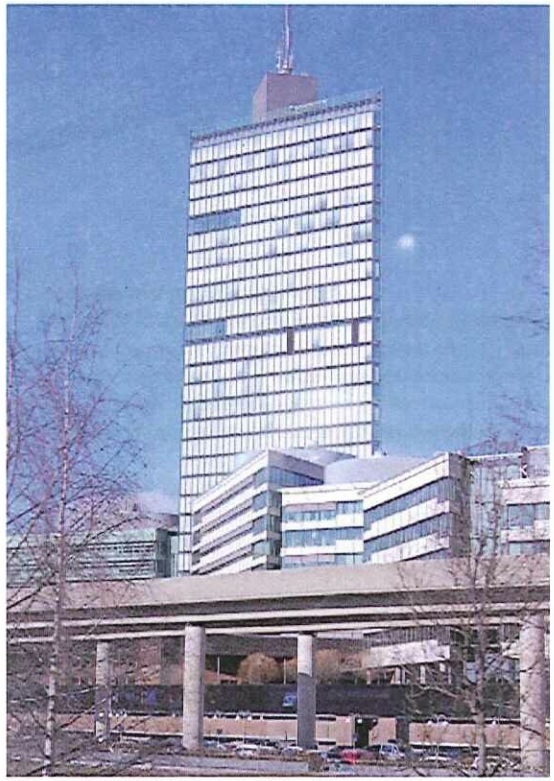

Kista Science Tower

Jobbtorgen ny väg till arbete

Jobbtorgen, som startade kring nyår 2008, är stadens nya satsning för att samla många av arbetsmarknadens aktörer i ett gemensamt arbetssätt för att sänka trösklarna för arbetssökande med försörjningsstöd att komma i arbete. Organisationen finns över hela staden, med tre kontor kring Järva. Verksamheten har redan fått stor omfattning och börjat visa tydliga resultat.

En rad olika insatser erbjuds inom ramen för Jobbtorgen som exempelvis rådgivning, arbetsträning, praktik, kortare yrkeskurser samt matchning mot befintliga jobb inom både staden och näringslivet. För att genomföra sitt uppdrag på bästa sätt samarbetar Jobbtorget med bemanningsföretag, organisationer, stiftelser, föreningar samt arbetsförmedling och försäkringskassa.

Lokal upphandling och rekrytering

De många företagen kring Järva, offentliga såväl som privata, har stora behov av varor och tjänster. Om detta mer kunde tillgodoses av lokala leverantörer och lokal arbetskraft skulle många jobb tillkomma i området. Svenska Bostäder har drivit ett pilotprojekt bland arbetslösa hyresgäster 2007-2008 och erbjudit dem utbildning och arbete. Resultatet är att över 20 personer gått från arbetslöshet till fast anställning, varav ett par som egna företagare. Nu planeras liknande projekt.

Ett annat exempel på lokal rekrytering avser IT-företagen. I framtiden hotar ingenjörsbrist, även i Kista. Det kan dagens unga på Järva bidra till att lindra.

Utveckla servicenäringen

Inget land kan leva enbart på högteknologi. Annat måste till, inte minst inom servicenäringen. Här finns stor potential inom vitt skilda områden. Vi vet alla hur svensk matkultur breddats och berikats under de senaste decennierna genom impulser från utländska kök. Varför syns inte mer av det i Järvastadsdelarna i ett rikare restaurangutbud, i nya saluhallar, i en kvalificerad livsmedelsutbildning?

Småföretagare i Akalla

Vi vet att de stora bilmärkesverkstäderna i Stockholm ofta utsätts för kritik för långa väntetider etc. Här borde finnas utrymme för ökad konkurrens från mindre aktörer i mindre lokaler, kring Järva och på annat håll. Kanske är det här, liksom vad gäller restaurangutbudet, brist på lämpliga lokaler? I så fall bör denna fråga uppmärksammas vid förestående ombyggnader runt om i stadsdelarna i området.

Kraven vi ställer på service är ofta mycket individuella och personliga. Rimligen skiljer sig önskemålen åt en hel del mellan människor med olika bakgrund, men även av andra anledningar. Här borde finnas utrymme för en större flora av specialisering och diversifiering.

Underlätta för ungdomar

Att underlätta ungdomars inträde på arbetsmarkanden är en framtidsinvestering för lång tid framåt. Ett sätt är att erbjuda feriearbeten och praktik i ökad omfattning.

En ny spelplan

Järvalyftet har en bred målbild, som omfattar allt från sociala frågor, utbildning och arbete till stads- och boendemiljö. Det sistnämnda handlar förstås främst om fysiska åtgärder, byggande av olika slag, men stadsplanering ska inte underskattas när det gäller att lägga en grund för övrig samhällsutveckling.

Av naturliga skäl är de fysiska förändringarna lättare att visa i bild än mycket av det som föreslås inom Järvalyftets övriga huvudområden. Den förnyade stadsstruktur som föreslås kan därför ses som en ram för visionen i sin helhet. Exempelvis påverkas tryggheten självklart av den fysiska miljön, men också av sociala åtgärder och av insatser i bostadsområden, på skolor och arbetsplatser.

Utvecklingen av de offentliga rummen, som torg, parker, gator och stråk, bygger grunden för stadens liv. I Järva ska nya och bättre möjligheter skapas för boende, arbete och fritid. Det omfattar ett större utbud och en större variation i stadsmiljön och en ökad trivsel och trygghet. Förnyelsen ska också bidra till att fler platser och lokaler för möten, utbildning och företagande etableras.

Stadsutveckling är en ständigt pågående process och stora förändringar har redan skett och sker löpande vad gäller Järvas fysiska miljö: Igelbäckens kulturreservat har inrättats på Järvafältet, i Tensta hölls en bomässa 2006, vägprojektet E18 Hjulsta-Kista är på väg att förverkligas och kring Kista byggs ett nytt gatunät för att nämna några exempel. Inom bostadsbeståndet breddas ägandet och ambitiösa aktiviteter inom Järvalyftets alla delar har påbörjats.

Många olika förslag, framtidsbilder och idékataloger har redan arbetats fram under de senaste åren av både staden och fastighetsägarna. Järvaborna har också haft många idéer genom åren. Där beskrivs var för sig många möjligheter till positiva förändringar, men ger totalt sett en fragmenterad bild. Behovet av en samlad bild är uppenbart och av stor betydelse för Järvalyftet som helhet.

Vision Järva 2030 är denna samlade bild och en övergripande spelplan för stadsutvecklingen. Den utgår från redan påbörjade och beslutade förändringar och pekar med dessa som avstamp ut nya mål och möjligheter.

En regional kärna

Stockholms stad kan, som nämnts, växa från 795 000 idag till nära en miljon invånare år 2030. Under samma tid väntas Stockholms län växa från dagens knappt två miljoner invånare till runt tre.

Regionplanekontoret har i sin Regionala utvecklingsplan för Stockholmsregionen, RUFS, dragit slutsatsen att Stockholm måste gå mot en flerkärning struktur, där regionens centrum avlastas och kompletteras med flera regionala kärnor. En av dessa är Kista med omland, där området kring Järva ingår. Av de utpekade kärnorna har sannolikt denna de bästa förutsättningarna att nå målet och bli ett reellt och rimligt komplett alternativ till utbudet i Stockholms innerstad. En utveckling som redan är på god väg.

Bostäder, arbetsplatser och infrastruktur

Bara inom Stockholms stad har över tusen nya lägenheter tillkommit kring Järva under det senaste decenniet och planering pågår för minst lika många till. I Stora Ursvik, i Sundbybergs kommun, pågår redan byggandet av en helt ny stadsdel med sammanlagt 4000 lägenheter. Det förs även diskussioner om att i framtiden bebygga delar av Kymlinge. Åt andra hållet har Järfälla kommun kommit

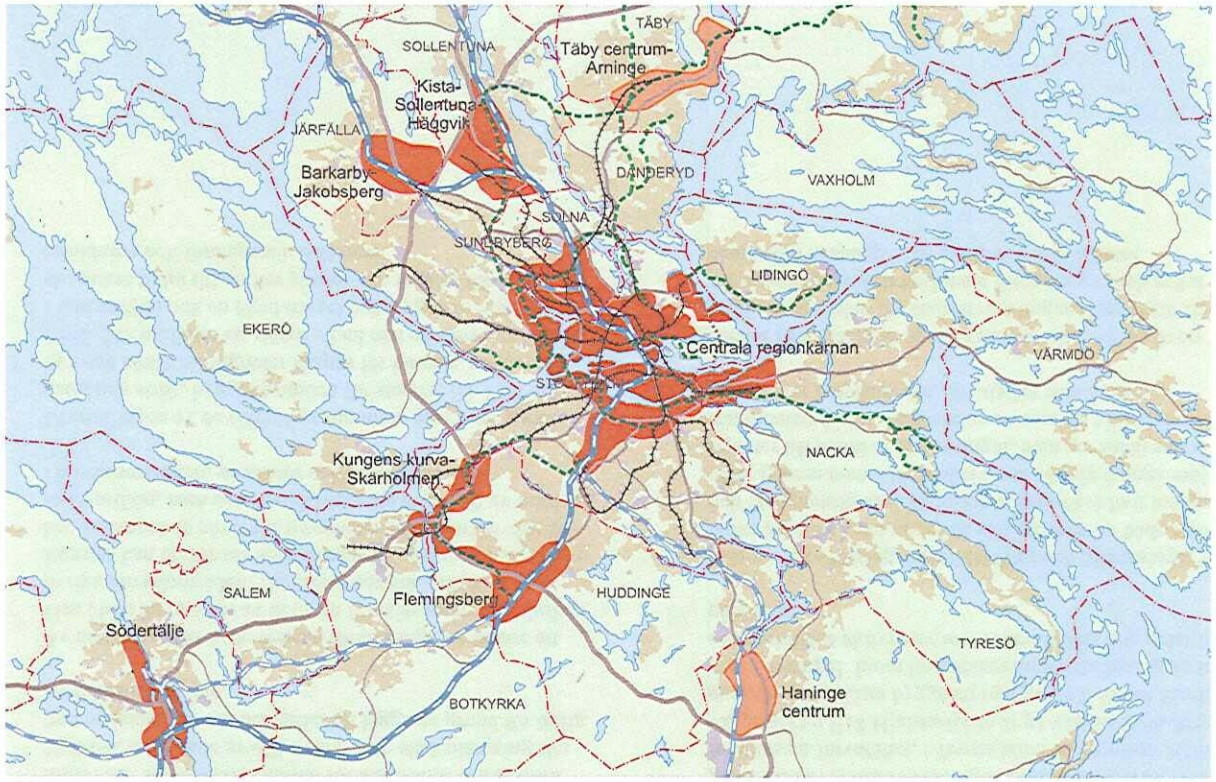

Kärnstruktur i "alternativ tät", RUFS 2010, Regionplanekontoret

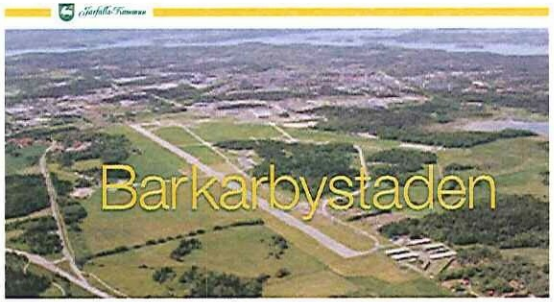

Exempel på fördjupad översiktsplan Barkabystaden, Järfälla kommun

långt i planeringen av den nya Barkarbystaden, som på sikt kan rymma 5000 lägenheter. I Sollentuna tillkommer ett tusental lägenheter i och kring centrum när detta förnyas och i Silverdal pågår redan utbyggnaden av en ny trädgårdsstad.

I flera av fallen planeras även för nya arbetsplatser. I Kista byggs såväl nya kontor som en ny mässhall med tillhörande hotell mm. Gallerian utvidgas med både bostäder och butiker, samt ett nytt bibliotek/kulturhus.

Samtidigt satsas på ny infrastruktur kring Järva. Kommunikationerna med bil och kollektivtrafik är redan goda och blir successivt allt bättre. Nya E18 Hjulsta-Kista börjar byggas 2009 och planeringen för tvärbanegrenen Alvik -Kista har inletts på allvar. Skisser finns på framtida förgreningar mot Barkarby och Sollentuna. I arbetet med Mälarbanans nya sträckning från väster in mot Stockholms centrum är en dragning via Kista ett av alternativen som studeras. Oavsett detta pågår sedan länge diskussioner om Arlanda Express och fjärrtåg ska stanna i Helenelund.

Under hösten 2008 väntas de första besluten kring den nya Förbifart Stockholm som på sikt kan ge Järva ännu bättre koppling till regionen och resten av landet.

En komplett "stad i staden"

Med den potential Järvastadsdelarna har finns det möjlighet till en bred stadsutveckling inom många olika områden. Järva kan på ett för ytterstaden sällsynt sätt erbjuda ett komplett stadsliv och samtidigt fungera som en del i en sammanhängande storstad, med den mångsidighet och upplevelserikedom som stadens samlade vision strävar efter. Här finns utrymme för olika bostadstyper, för arbetsplatser av olika slag, men också för idrott, kultur, nöjen och andra upplevelser – inte minst genom närheten till naturen.

Till innovationsrikedom och växtkraft bidrar naturligtvis Kistas världsledande IT-företag, men också den stora småföretagarpotentialen inom framför allt tjänstesektorn.

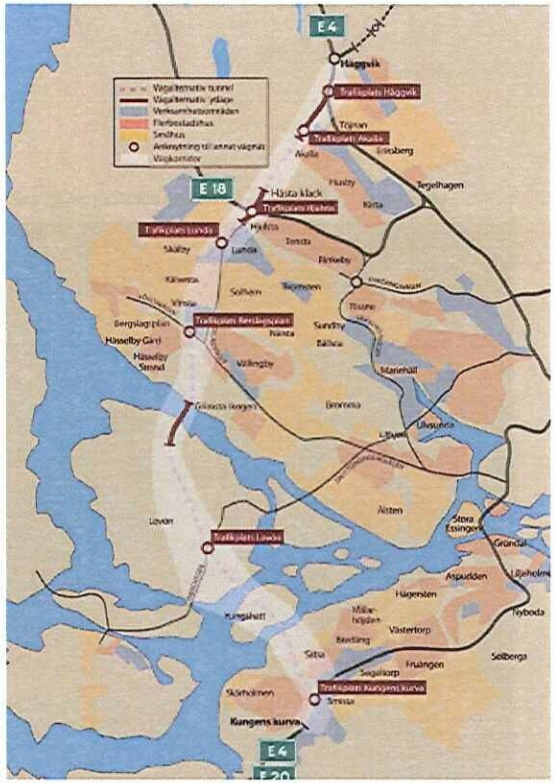

Förbifart Stockholm, illustrationsplan, Vägverket

Summan blir större än de enskilda delarna, ett faktum som även är utgångspunkten för det samarbete över kommungränserna som växt sig allt starkare kring Järva under senare tid. Allt fler dokument tas idag fram, som visar Järva i ett större perspektiv, där all utveckling som pågår kring Järva i Stockholm, Solna, Sundbyberg, Sollentuna och Järfälla bildar en gemensam helhet.

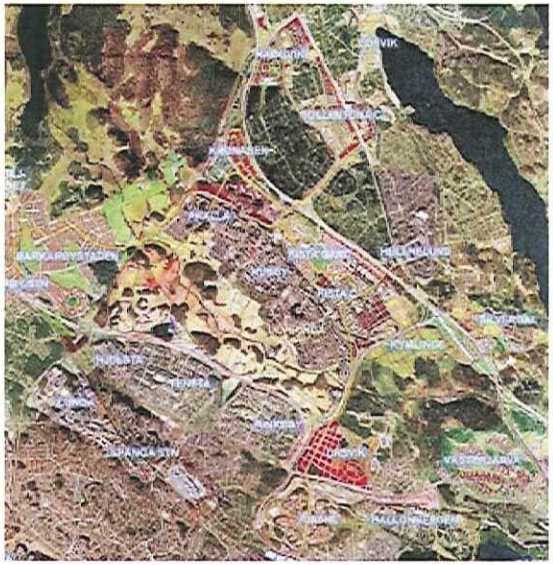

"Stadsdirektörskartan", visar planering över kommungränserna

Redan idag bor ca 60 000 personer i Stockholms Järvastadsdelar, lika många som i en medelstor svensk stad. Vidgar man perspektivet till grannkommunernas angräsande delar ökar siffran till 100 000 och bilden av en "stad i staden" blir än mer tydlig. Här finns lika många restauranger och fler biografer än i det jämnstora Lund. IT-universitetet i Kista har än så länge färre studenter än Lund, men så har Lund också 300 års försprång. Här är närmare till både Stockholms innerstad och Arlanda än från Lund till Köpenhamn och Kastrup. Utan jämförelser i övrigt visar detta att Järva kan erbjuda det som alltid präglat en stad – ett utbud och en blandning som ger grogrund för utveckling.

Spelplanen

Vision Järva 2030 utgör en spelplan där redan genomförda och hittills planerade förändringar tillsammans med nya förslag beskrivs i en helhet. Den blir en spelplan för både stora och små utvecklingsfrågor, inom en tydlig övergripande struktur, men med stora möjligheter till varierade lösningar i olika delar och på olika platser.

Visionen måste vara hållbar över tiden och därför är spelplanen öppen för att nya idéer kan tillkomma och andra kan utgå inom Järvalyftets olika områden. Men även om matchen – förslagen – böljar fram och tillbaka bör spelplanens hörnstolpar stå fast.

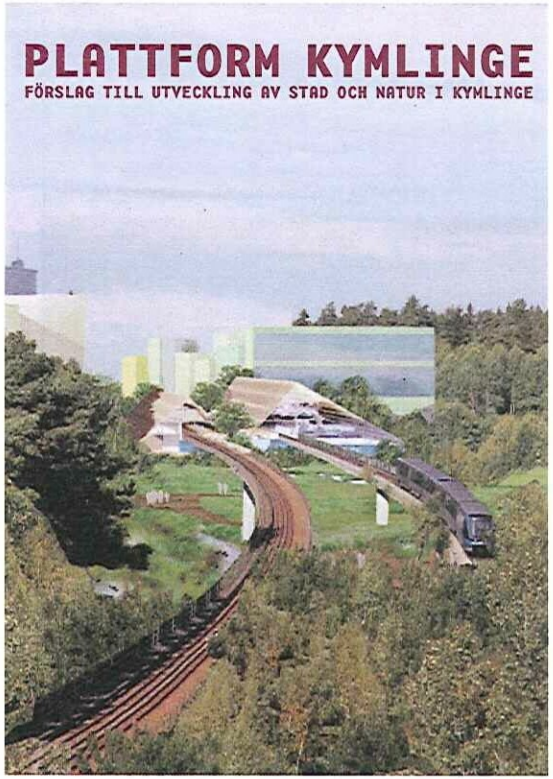

Exempel på närliggande stadsutvecklingsprojekt, Vasakronan

Tre delar

Järvastadsdelarna ses ofta som en enhet, lika och med starka inbördes kopplingar. Men i vissa avseenden kan det vara mer konstruktivt att fokusera på skillnaderna och uppmärksamma vad som istället förenar med omgivningen i övrigt.

Järvafältets friområde skiljer naturligen Norra Järva från Södra Järva. Det gör att kopplingarna till stadsdelarna runt omkring blir mer uppenbara. Det gäller både fysiska kopplingar och relationer som berör identitet och tillhörighet.

I visionen fokuseras därför på möjligheterna att Akalla-Husby-Kista kan närma sig E4 och länkas tydligare till Sollentuna. Med en framtida bebyggelse i Kymlinge kan Kista dessutom vända sig söderut och bryta Kymlingelänkens barriärverkan.

Hjulsta-Tensta-Rinkeby kan på sin sida om Järvafältet närma sig Lunda/Spånga och även över nya E18 mot den nya stadsdelen Stora Ursvik i Sundbyberg.

Tre tydliga delar framträder:

- Norra Järva - Akalla, Husby och Kista
- Järva friområde
- Södra Järva - Hjulsta, Tensta och Rinkeby

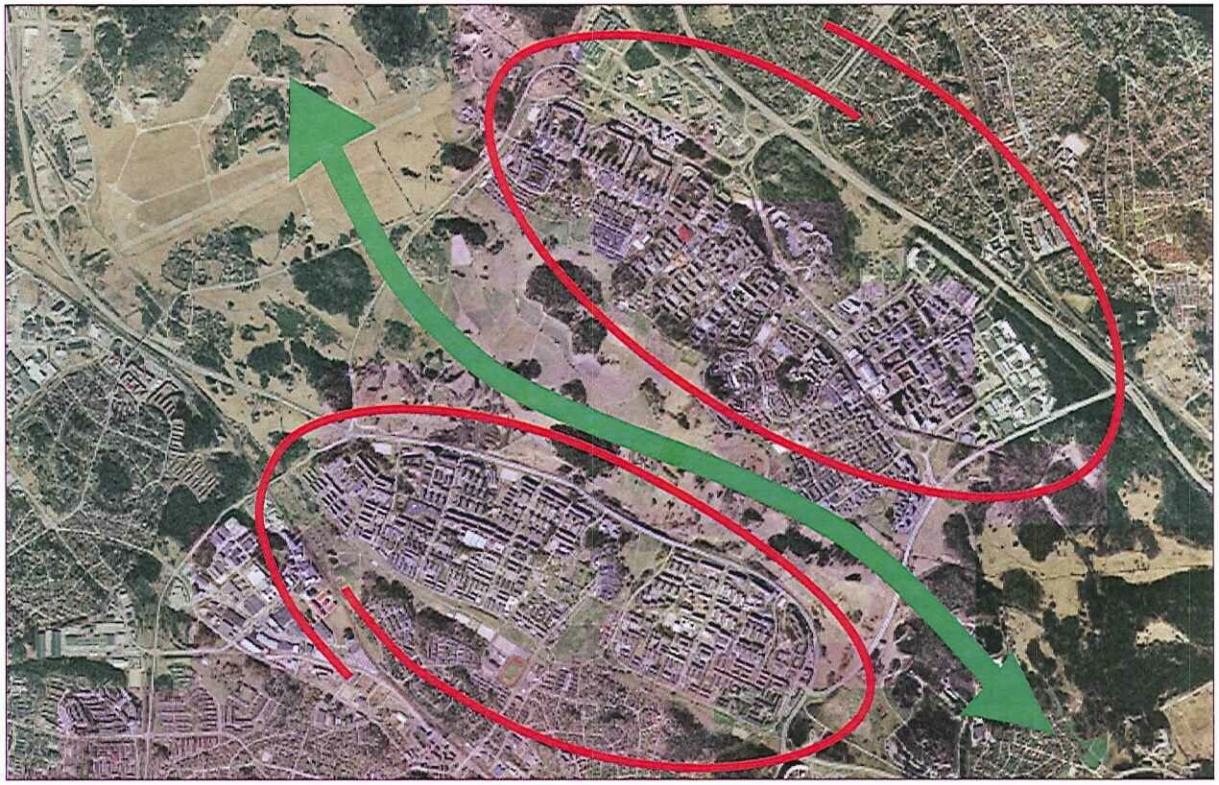

Tre delar; Norra Järva, Södra Järva och Järva friområde

Nio utvecklingsteman

Situationen i Järvas stadsdelar är komplex och mycket varierande. Det är därför varken möjligt eller önskvärt att försöka peka ut några få, entydiga, åtgärder som utgångspunkter för planeringen. Snarare är det en palett av teman som kan tillämpas i olika utsträckning inom olika delar av området – giltiga över lång tid.

Ingen enskild förändring kan göra hela jobbet och det finns inte någon given hierarki mellan utvecklingstemana. De presenteras därför utan inbördes rangordning och i det fortsatta visions- och utvecklingsarbetet får man efter hand värdera, konkretisera och prioritera mellan dem.

Längre fram visas flera exempel på olika tillämpningar.

Nio utvecklingsteman för Järva

- ***Aktivera Järva friområde och stärk kopplingen till stadsdelarna***
- ***Bygg nytt i strategiska lägen***
- ***Länka samman stadsdelar***
- ***Koppla ihop gatunätet - där det gör nytta***
- ***Utveckla de centrala stråken***
- ***Respektera och utveckla värden i befintlig bebyggelse***
- ***Bryt trafikseparering - där det gör nytta***
- ***Gör gångvägnätet tydligare***
- ***Använd ny bebyggelse för att stärka stadsdelarnas identitet***

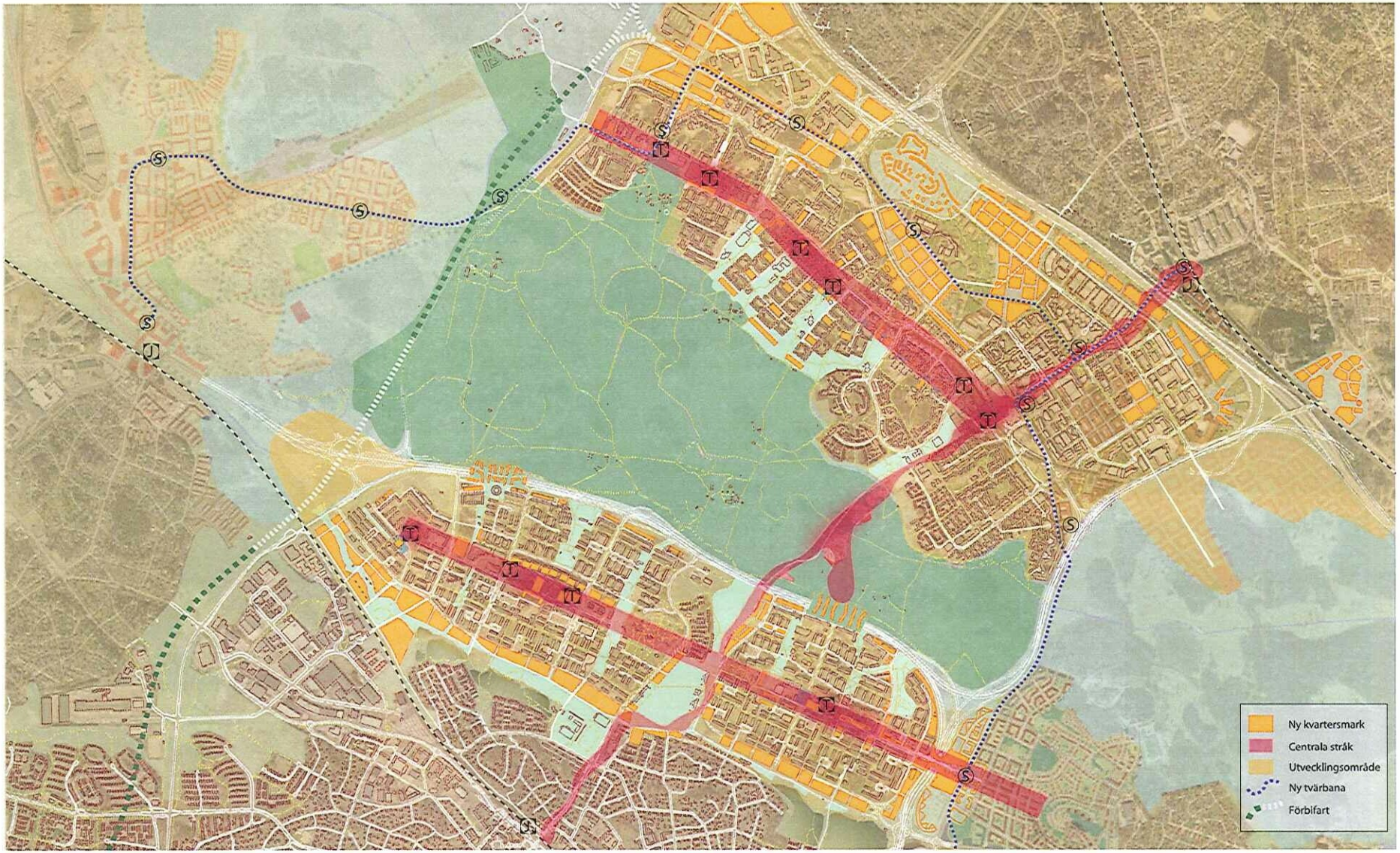

Visionsplanen Järva 2030 skala 1: 20 000

• *Aktivera Järva friområde och stärk kopplingen till stadsdelarna*

Järva friområde är en unik tillgång för stadsdelarna och för hela regionen. När fältet blev kulturreservat var ambitionen att reservera det för fritidsaktiviteter. Utveckla därför fältet till ett aktivitetsområde på kulturreservatets premisser. Ytan är stor och kan hysa flera och större målpunkter för fritids- och evenemangsverksamhet.

Mildra fältets barriärverkan genom nya tydliga entréer och förstärkta kopplingar till stadsdelarna och över fältet. En kollektivtrafikförbindelse över fältet, som del i en koppling Vällingby – Spånga – Järva – Helenelund, förbättrar tillgängligheten både lokalt och regionalt.

Exempel på ny evenemangsplats i Järva friområde

Nybyggda radhus i Hjulsta, Bergkrantz arkitekter

• *Bygg nytt i strategiska lägen*

Ny bebyggelse ger utrymme för nya boende, nya verksamheter och nytt utbud av handel och service. Oavsett ändamål ska bebyggelsen ligga i de lägen där den gör mest nytta för att skapa en mer sammanhängande och innehållsrik stad med mer befolkade miljöer. Genom ny bostadsbebyggelse kan ett större utbud av olika bostadstyper, boendeformer och upplåtelseformer erbjudas.

Exempel på dessa strategiska lägen är i stadsdelarnas kanter mot omgivande stadsdelar, i stadsdelarnas entréer, på nuvarande p-ytor och p-hus samt i de centrala stråken.

• *Länka samman stadsdelar*

Järvas stadsdelar är planerade som enklaver, omgivna av grönytor och större vägar. Nu finns möjligheten att länka samman dem genom ny bebyggelse mot den närmaste omgivningen, både mot befintliga stadsdelar och mot kommande utbyggnadsområden som Stora Ursvik och Kymlinge. Förutsättningarna att länka samman med ny bebyggelse där är mycket bättre än över Järvafältet. Då utvecklas norra Järva i en sammanhängande stadsväv, riktad mot Sollentuna, och södra Järva blir en naturlig del av Lunda/Spånga. Fältet blir en gemensam resurs som aktivitetsområde.

Exempel på sammanlänkning av Rinkeby med Stora Ursvik. Förslag av Wingårdhs arkitekter

Tidigare planerade kopplingar Tensta - Rinkeby och till omkringliggande stadsdelar, ur Generalplan från 1964

• *Koppla ihop gatunätet – där det gör nytta*

Dagens gatunät gör det på många ställen svårt att röra sig både inom och mellan stadsdelarna, som nu är alltför isolerade från varandra. Gör därför genomtänkta punktinsatser för ett mer sammanhängande lokalt gatunät som fördelar ut trafiken och möjliggör korskopplingar inom och mellan Järvastadsdelarna och inte minst med omgivande stadsdelar. Generell tillgänglighet från allmänna gator är grunden för en levande offentlig miljö.

• *Utveckla de centrala stråken*

Stadsdelarna har inte bara ett centrumläge i en punkt utan har redan uppbyggda stråk där stadslivet, med varierande intensitet, pågår. Kommersiella funktioner, service, utbildning, föreningsverksamhet, idrott och kollektivtrafik har samlats här. Stråken är stadsdelarnas ryggrad och de offentliga rum som erbjuder plats för alla former av möten. De har ett värdefullt liv som bör utvecklas, förstärkas – ibland kanske delvis omlokaliseras – och göras mer levande över dygnet. Med fler lokallägen till rimliga hyror, utvecklad shopping, fler bostäder och nya typer av mötesplatser, tex religiösa, ökar attraktiviteten och tryggheten. Det unika utbud som ger stadsdelarna dess identitet lyfts fram och utvecklas.

Exempel på en ny målpunkt i Tensta centrala stråk. Förslag till idrottshall och torg av Sweco FFNS.

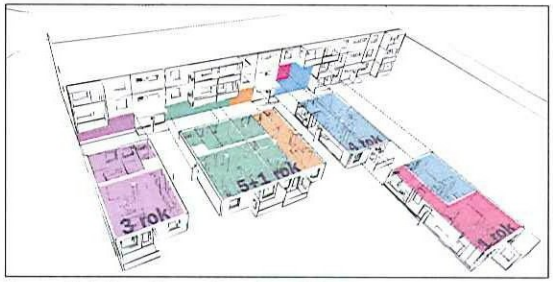

Exempel på förändring av lägenheter i 60-talets elementhus. Förslag av arkitekt Erik Stenberg.

• *Respektera och utveckla befintlig bebyggelse*

Bostadsbeståndet är till stora delar i behov av upprustning och energieffektivisering. Nödvändiga ombyggnader betyder också ställningstagande till befintliga värden och till hur nya kan tillföras. I dialog med boende bör man söka bästa lösningen för varje byggnad, såväl vad gäller yttre som inre utformning. Utnyttja husens potential som den visades under Tensta Bo 06, med stora möjligheter till nya varierande lägenhetsstorlekar. De prefabricerade byggnadsstommarna har större möjligheter i flexibiltet än vad som hittills utnyttjats.

Förslag på möten mellan gata och gångstråk, Contekton arkitekter

• Bryt trafikseparering – där det gör nytta

Stadsdelarna är planerade för en långt driven separation mellan gående och biltrafik. Huvuddelen av bebyggelsen har entréer och lokaler vända mot gångstråken medan gaturummen för biltrafik oftast saknar både gångbanor och målpunkter, förutom hållplatser.

Att som helhet "vränga" strukturen ut-och-in är varken möjligt eller önskvärt men kopplat till stadsdelarnas centrumlägen bör bilar och människor kunna mötas och ett mer allsidigt gatuliv utvecklas, utan att förlora säkra gångvägar mellan bostaden och skolan.

• Gör gångvägnätet tydligare

Gångvägarna är många, ibland alltför många, och det är inte alltid tydligt vad som är offentligt eller vad som är privat. Att förtydliga gränser mellan kvarterens privata eller halvprivata gårdar och allmänna gångvägar skapar en klarare och säkrare boendemiljö. För varje kvarter ökar även hemvistkänslan och tryggheten, genom att lek och umgänge kan ske i en mer halvprivat sfär på de boendes gårdar.

Vad är privat och vad är offentligt? Befintlig gångväg i Husby

Exempel på identitetsstarka byggnader, Kjellander och Sjöberg

• Använd ny bebyggelse för att stärka stadsdelarnas identitet

Ny bebyggelse ger möjlighet att markera en ny och starkare identitet som också bidrar till en stärkt självbild för stadsdelarnas invånare. En högkvalitativ och framåtsyftande arkitektur, särskilt i stadsdelarnas entrélägen, i de centrala stråken och på andra synliga platser, blir viktiga markörer för förändring som kan avläsas av dem som också bara passerar eller är på besök. Erfarenheterna av senare tids tillägg med sådana kvaliteter är mycket goda.

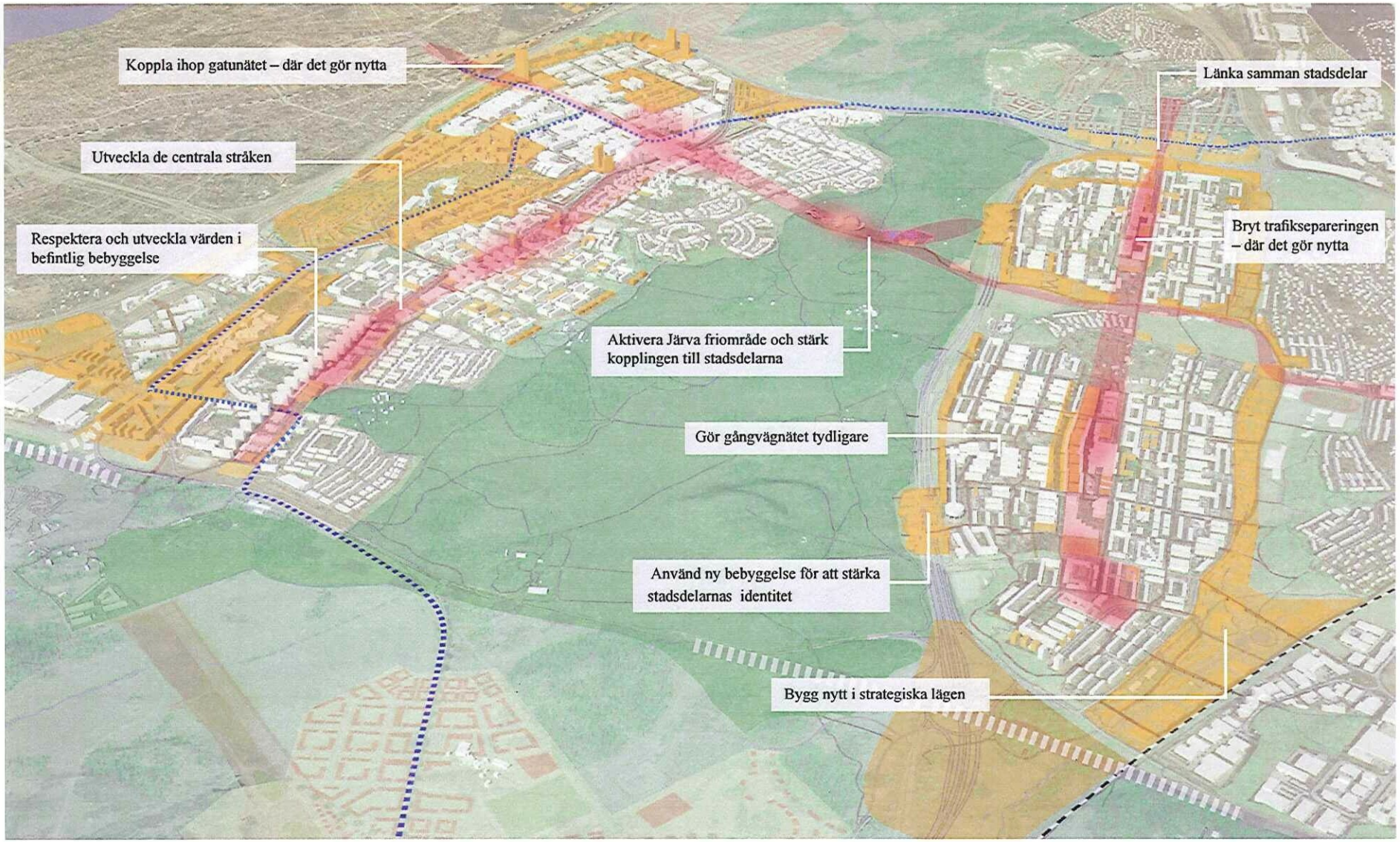

Nio utvecklingsteman exemplifierade i Vision Järva 2030

Stadsdelarna

De nio utvecklingstemana är generella och gäller för alla stadsdelar, men tar sig olika uttryck beroende på varje stadsdels unika förutsättningar.

Utgångspunkten har varit att respektera de kvaliteter, unika såväl som tidstypiska, som varje stadsdel besitter. Dessa byggdes under 1960- och 70-talen på det forna militära övningsfältet vid Järva. Sex nya stadsdelar; Akalla, Husby, Kista, Hjulsta, Tensta och Rinkeby byggdes som avskilda enheter runt stationer längs nya tunnelbanelinjer. Då gällde trafikseparering och rationellt byggande. Centrum koncentrerades till tunnelbanestationens uppgång och skulle nås av alla boende i stadsdelen.

Men synsätt förändras och vissa tankar från den tiden har visat sig fungera dåligt i verkligheten. Målet idag är att skapa attraktiva stadsdelar som svarar mot dagens samhälle och värderingar, men som samtidigt tar sikte mot framtiden.

Som tidigare nämnts ses inte varje föreslaget utvecklingstema som en lösning i sig. Det är istället genom kombinationen av alla eller flera av dessa, med anpassning till varje stadsdels unika kvaliteter och förutsättningar, som potentialen finns.

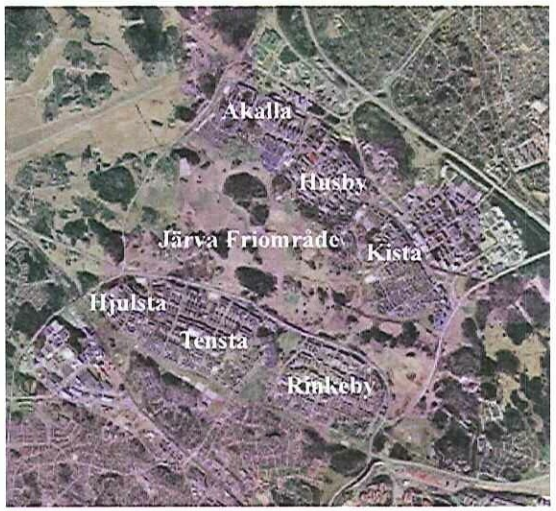

Järvastadsdelarna

Norra Järva - Akalla/Husby

Utgångspunkten för förändring i Akalla/Husby är en mer sammanhängande och varierad stad. Genom att komplettera med ny bebyggelse fram till E4:an och länka samman Akalla och Husby med Sollentuna och Kista, knyts staden tätare samman. Bostäder blandas med verksamheter för en levande stad över hela dygnet.

Samtidigt är det viktigt att respektera kvaliteter i det befintliga. Fokus bör ligga på att rusta upp och pröva nya fasad- och entrélösningar samt att skapa ökad variation i bostadskvarteren genom viss om-, till- och nybyggnad. Förstärk även gränserna mellan privata, halvprivata och offentliga gårdsrum och mot gemensamma grönytor för att skapa bättre gårdsmiljöer.

Dagens levande stråk som knyter ihop Akalla-Husby-Kista bör utvecklas och förstärkas. Då nya lokaler och bostäder byggs i anslutning till stråket blir dess roll som sammanhållande länk för Norra Järva starkare. Stadsmiljön förbättras genom breddade broar, generösa gångbanor och fler platsbildningar som lyfter stråket till en mer representativ huvudgata.

Det ursprungliga gatunätet behålls men på sina håll bryts trafikseparering för att öppna för nya rörelsemönster, framförallt i anslutning till det centrala stråket och tunnelbanestationernas entréer. Fler möjligheter att passera E4:an dämpar vägens barriäreffekt och knyter Sollentuna närmare norra Järvas bostadsområden, framtida arbetsplatser och stora serviceutbud och vice versa.

Dagens gröna stråk som kopplar bebyggelsen till Järvafältet bör förstärkas. Gallra och lyft fram grönskan. Ordna bättre belysning och fler aktiviteter som exempelvis boulebanor, grillplatser och lekparker som befolkar stråken och skapar större trygghet och ökat användande.

Befintlig mark

Idéskiss ny bebyggelse

Idéskiss ny bebyggelse

Akalla - Idéskiss till ny bebyggelse söder om Finlandsgatan, ÅWL

Bef. fasader

Idéskiss kvartersombyggnad

Exempel på ombyggt kvarter

Husby - Typkvarter, exemplet Kv Trondheim, ÅWL

Befintlig tomt

Fasadförslag punkthus

Exempel på nya gatumiljö

Husby - Centrum med förslag till nytt punkthus, Contekton

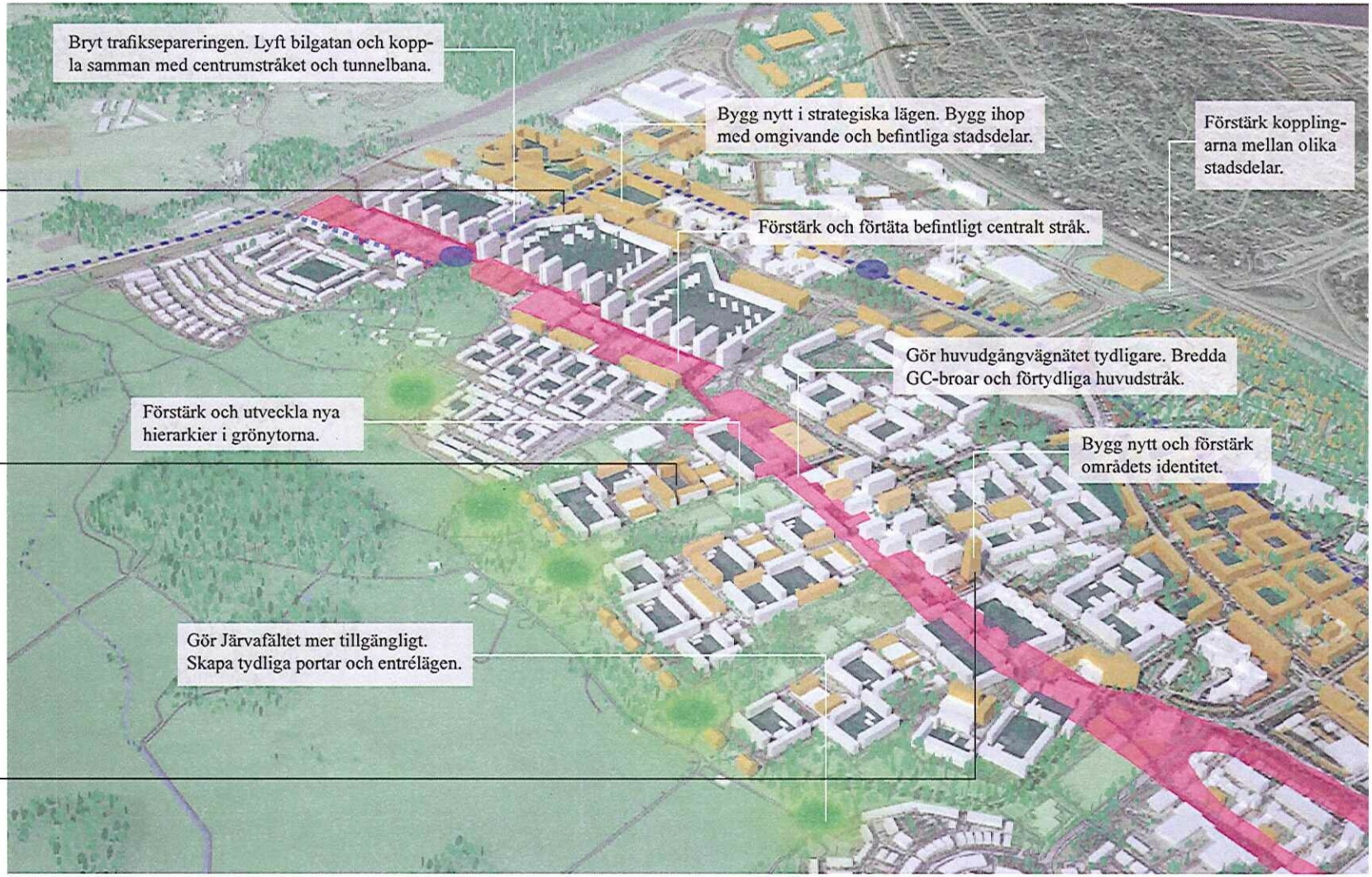

Akalla /Husby Vision 2030

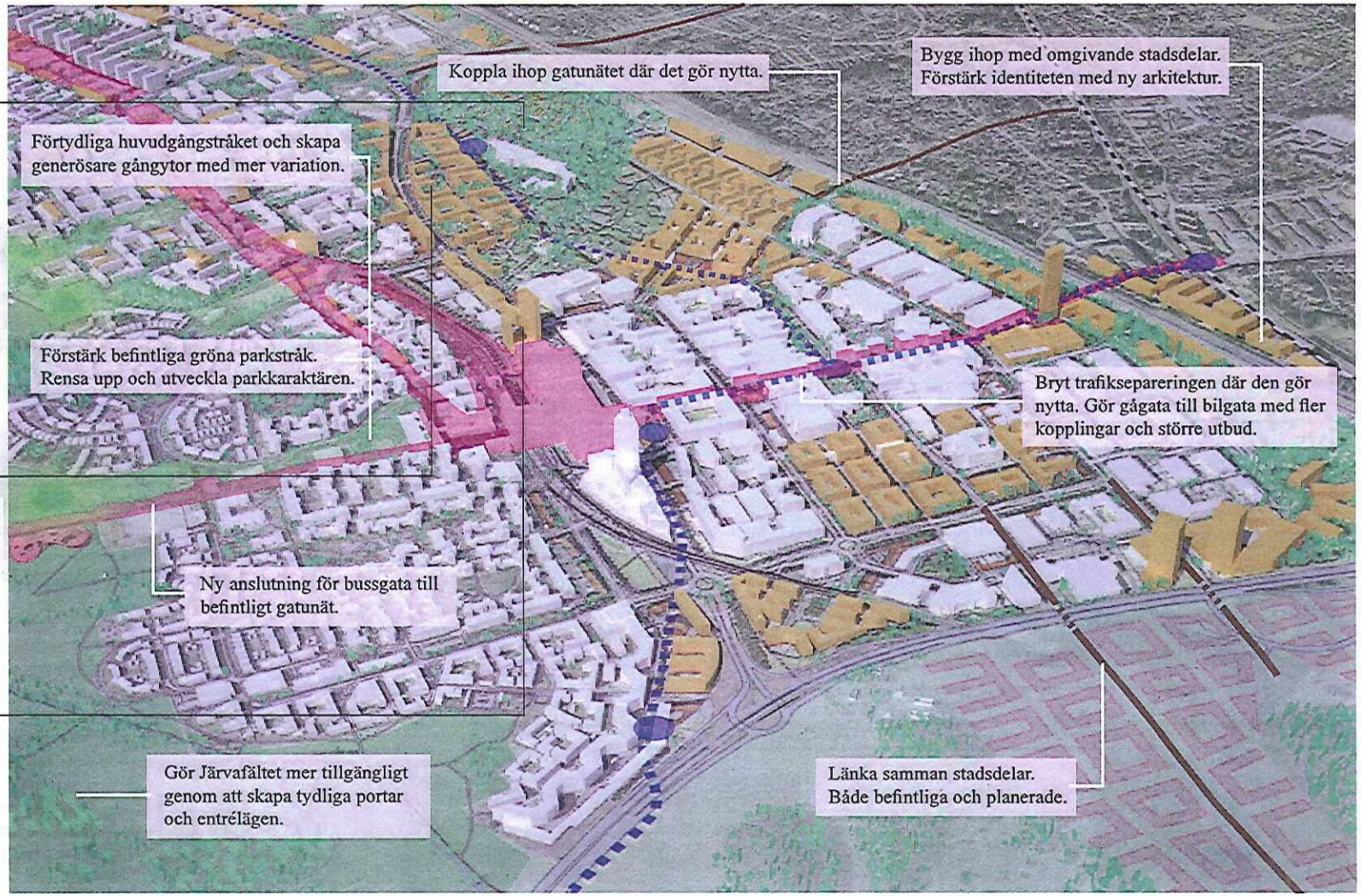
Koppla ihop gatunätet där det gör nytta.
Bygg ihop med omgivande stadsdelar.
Förstärk identiteten med ny arkitektur.
Förtydliga huvudgångstråket och skapa
generösare gångytor med mer variation.
Förstärk befintliga gröna parkstråk.
Rensa upp och utveckla parkkaraktären.
Bryt trafikseparering en där den gör
nytta. Gör gågata till bilgata med fler
kopplingar och större utbud.
Ny anslutning för bussgata till
befintligt gatunät.
Gör Järvafältet mer tillgängligt
genom att skapa tydliga portar
och entrélägen.
Länka samman stadsdelar.
Både befintliga och planerade.

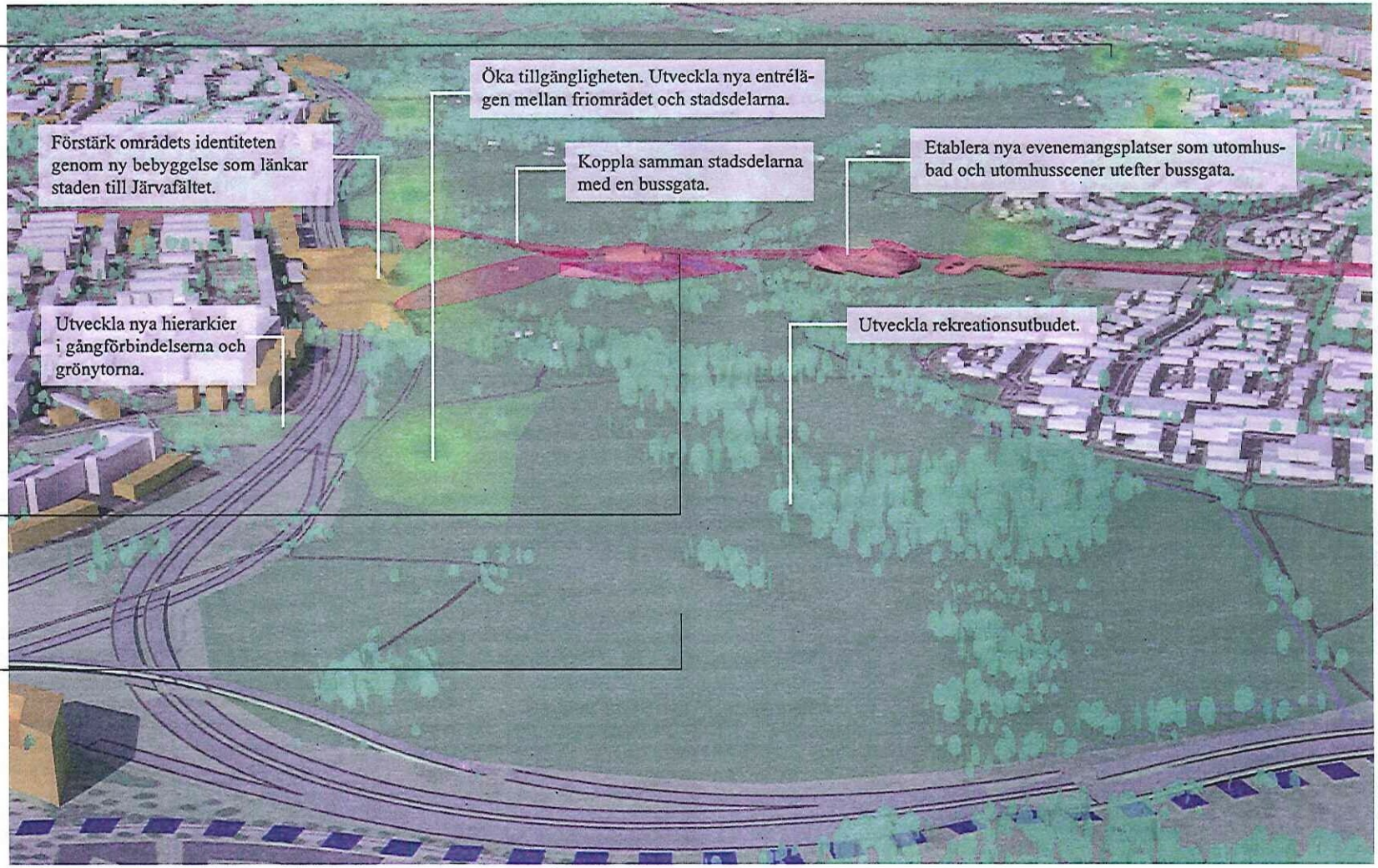

Järva friområde Vision 2030

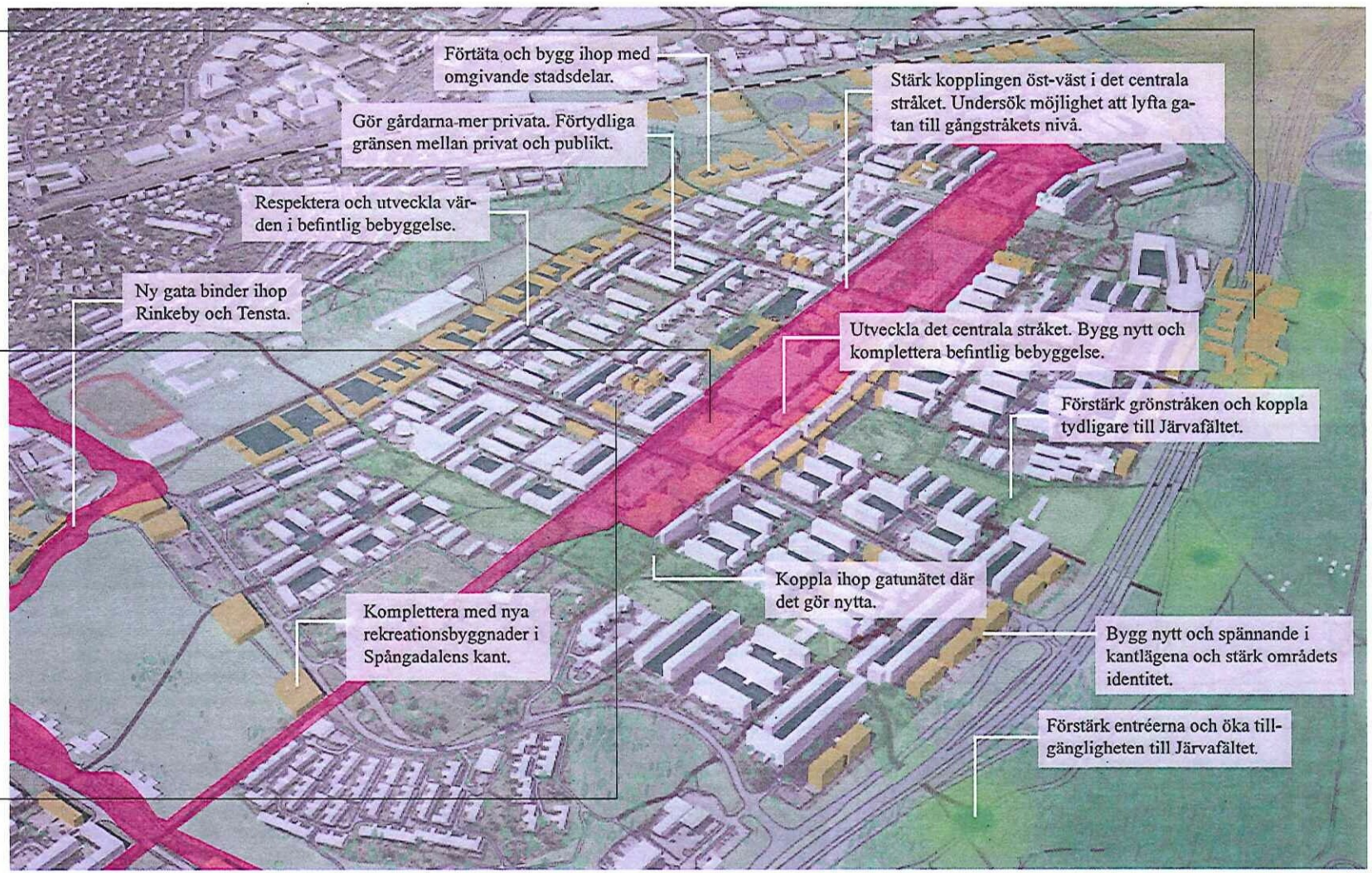

Tensta/Hjulsta Vision 2030

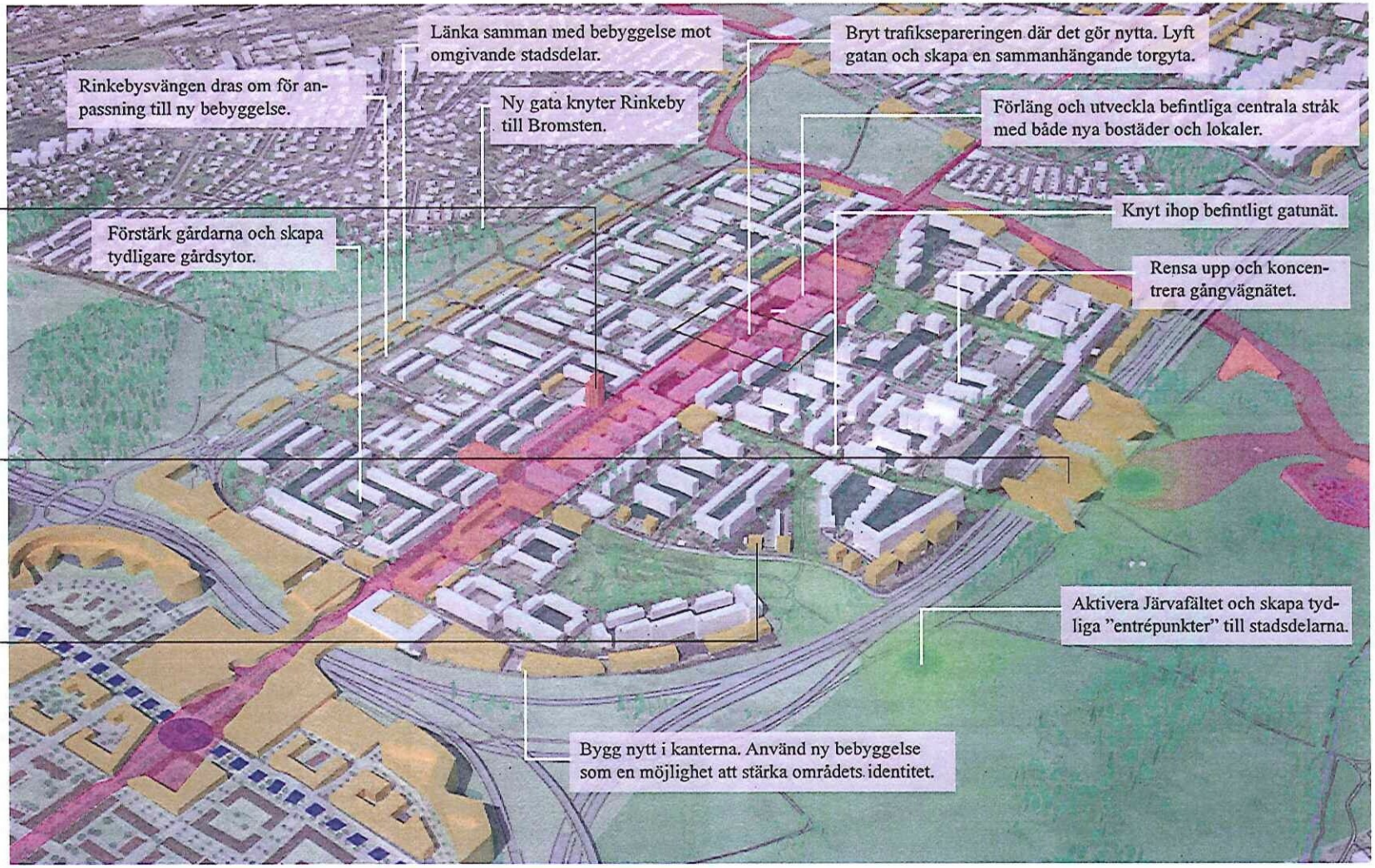

Rinkeby Vision 2030

Vägar mot visionen

Förslaget till Vision Järva 2030 vill teckna en bild av dagens Järva och samtidigt konkretisera Järvalyftets målbild. Visionens förverkligande bygger på otaliga aktiviteter hos Järvalyftets alla aktörer under lång tid.

Under rubriken "Vägar mot visionen" följer ett antal konkreta förslag och idéer inom Järvalyftets fyra huvudområden. Flera av dem återfinns även i den kronologi för Järva som sedan följer. Där visas längs en tidsaxel både sådant som redan genomförts eller är under genomförande – och mer eller mindre fria funderingar. Allt tänkt att tjäna som underlag framöver.

Målet med höstens breda dialog, diskussion och remiss är att göra dessa förslag och idéer mer konkreta och att fylla på med fler. Det är just detta som det fortsatta arbetet med Vision Järva 2030 handlar om.

• **Stöd eleven efter skoldagen**
Ingen elev ska känna sig utlämnad på grund av bristande stöd hemifrån eller annat. Skolorna ska ge stöd i studierna genom läxhjälp mm och bidra till rikare fritid.

• **Stöd idrottsaktiviteter med fler anläggningar**
Stockholm växer och behovet av fler idrottsanläggningar likaså. Kring Järva finns plats för fler, som idrottshallar, konstgräsplaner och ett länge diskuterat friluftsbad.

• **Skapa fler länkar mellan skola, högskola och näringsliv**
Med närhet till IT-universitet och IT-företag borde varje Järvaskola ha upparbetade kontakter med högskola och näringsliv för mentorskap, studiebesök, praktikplatser.

• **Locka till teknik och naturvetenskap med exploratorium**
Ett exploratorium eller science center har diskuterats länge i Stockholm för att väcka ungas intresse för teknik och naturvetenskap. Järva kan vara en lämplig plats.

• **Uppmuntra till entreprenörskap genom inslag i skolan**
Vid sidan av spetsföretagen ligger framtiden i tjänstesektorn. Detta bör avspeglas i skolan, med entreprenörskap och småföretagande som tänkbara specialiseringar.

• **Gör SFI till en väg till både språklig och yrkesmässig integration**
Den påbörjade översynen och reformeringen av SFI måste fortsätta – med både språkliga och arbetsmarknadsrelaterade mål.

..... och beslutas i Stadshuset

Några förslag till jobb och företagande

• **Skapa fler lämpliga lokaler, bygg inte bort de som finns**
Till Järvas tydliga struktur hör att lokaler samlats i centrumlägen. Dessa bör värnas om de tomställs. Nya lokaler kan skapas vid ombyggnader, bl a i tomma garage.

• **Upphandla och rekrytera lokalt**
Låt Svenska Bostäder tjäna som förebild när det gäller att upphandla och rekrytera lokalt, både för andra delar av stadens organisation och för privata företag.

• **Komplettera Järva för fler jobb**
Järva kan rymma fler arbetstillfällen om områdets struktur kompletteras målmedvetet med t ex saluhall vid något centrum, fler äldreboenden för olika önskemål etc.

• **Utveckla Järvafältets potential som besöksmål**
Järvafältet kan rymma många aktiviteter för boende och besökare, som äventyrsbad, idrottsarenor, restauranger etc. Dessa skulle skapa många lokala arbetstillfällen.

- *Överdäckningar över E18 i Tensta och Rinkeby (670 lgh)*
- *Spännande småhusområde på Kistahöjden (240 lgh)*
- *Nya kopplingar inom och mellan stadsdelarna*
- *Fler nya gavelhus längs Tensta Allé*
- *Återuppförd trappa vid Tensta Konsthall*
- *Nya stadskvarter intill Kista Gård (470 lgh)*
- *Fler lägenhetsombyggnader för mer variation*
- *Referenskvarter inleder Husbys upprustnin*
- *Kista Torn (185 lgh) och utbyggd galleria*
- *Kollektivhuskvarter i Tensta*
- *Ny radhusetapp i Rinkeby*
- *Trottoarer, träd och lokaler längs Tensta Allé*
- *Överdäckning och koppling till nya Ursvik*
- *"Stockholmsutställning" i Järva*
- *Nydalsparken rustas för lek, idrott och samvaro*
- *Koppling till eventuell stadsdel i Kymlinge*

- *Boendecoach i Spånga-Tensta till stöd för utsatta barnfamiljer*
- *Röda Korset etablerar sig i Husby*
- *"Järva rent & snyggt" – föreningsstädning mm*
- *Träffpunkter för äldre etableras ihop med frivilligorganisationerna*
- *Fortsatt satsning på bättre belysning mm*
- *Ny trygghetsorganisation i Rinkeby-Kista i brett samarbete*
- *Nya kopplingar inom och mellan stadsdelarna*

- *Nytt innehåll i gamla Husby SDF-kontor*
- *Lokala arbetsmarknadsutbildningar för ungdomar etableras*
- *Tensta Gymnasium startar Community Centre med fler fritidsaktiviteter*
- *Skolgårdar rustas för lek, idrott & samvaro*
- *KTH Arkitektur etablerar sig på Tensta Gymnasium*
- *Lokala mentorprogram skola-arbetsliv startas*
- *Språksatsning i förskolorna*
- *Exploratorium/Science Center på Järva*

- *Mässhall och hotell i Kista*
- *Svenska Bostäder gör fler jobbsatsningar*
- *Saluhall i Rinkeby*
- *Handelsträdgård på Järvafältet*
- *Lokal satsning på invandrarakademiker*
- *NOD Kista handels-, företags- & kulturhus*
- *Volontärcentrum i Rinkeby*
- *Centrumutveckling i Akalla och Husby*

- *"Stockholmsutställning" i Järva*
- *Idrotts- & aktivitetsstråk Rinkeby-Kista, med konstgräs mm*
- *Flyg- & fjärrtågstopp i Helenelund*
- *Ny besöksentré till Hansta naturreservat*
- *Ridanläggning vid Eggeby*
- *Skyltning av regionalt cykelstråk på Järvafältet*
- *Tvärbana Alvik – Kista*
- *Provisorisk förlängning av Hägerstalunds motocross*
- *Bussgata över Järvafältet*
- *Förbifart Stockholm*
- *Friluftsbad/vattenland vid Eggeby*
- *Fler koloniträdgårdar på Järvafältet*
- *Tvärbana Kista – Sollentuna C*
- *Teater etableras i Kista*
- *Nya idrottshallar i Järva*
- *Skateboardpark på Järvafältet*
- *Nytt bibliotek/kulturhus i Kista Galleria*
- *Ny evenemangsplats på Järvafältet*
- *Tvärbana Kista – Barkarby*

Tyck till om visionen

Vision Järva 2030 är än så länge bara ett första förslag, framtaget internt inom Stockholms stad under våren 2008 för att fungera som underlag för ett fortsatt visions- och utvecklingsarbete.

Dialog, diskussion och remiss

Under hösten ska detta förslag stötas och blötas i dialog och diskussion med boende och verksamma i Järvastadsdelarna. Det ska också skickas ut på remiss till stadens förvaltningar och bolag, till föreningar och företag, till organisationer och institutioner.

Förslaget kommer samtidigt att visas på bibliotek och medborgarkontor, presenteras på möten av olika slag och bilda grund för olika aktiviteter, som stadsvandringar, seminarier, skolarbeten mm kring Järva.

Denna dialog ersätter dock inte de ordinarie samråd etc, som samtidigt pågår med berörda om konkreta planer och åtgärder i området.

Tidplan

Startskottet för allt detta går i månadsskiftet augusti-september och aktiviteterna kommer att pågå fram till slutet av oktober. Den 24 oktober är sista dagen för synpunkter på förslaget i detta skede och för att svara på remissen.

Är det något som saknas i visionen? Är det något i förslaget som borde strykas? Hur ska visionen bli verklighet?

När alla svar har kommit in ska förslaget bearbetas med stöd av alla synpunkter. I vinter ska sedan kommunfullmäktige kunna ta ställning till ett färdigt förslag till Vision Järva 2030, som blir utgångspunkt för Järvalyftets fortsättning.

Mer information

Mer information om höstens dialog, diskussion och remiss finns på www.stockholm.se/jarvalyftet. Där finns även en sammanfattning av visionen, samt en hel del annat kring processen.

Svaren skickas med e-post till: jarvalyftet@stadshuset.stockholm.se

Eller med vanlig post till: Järvalyftet, Staben, Stadsledningskontoret, Stadshuset,105 35 Stockholm

Välkommen att vara med och forma Vision Järva 2030!

STOCKHOLMS STAD

VISION JÄRVA 2030

Obs! Broschyr

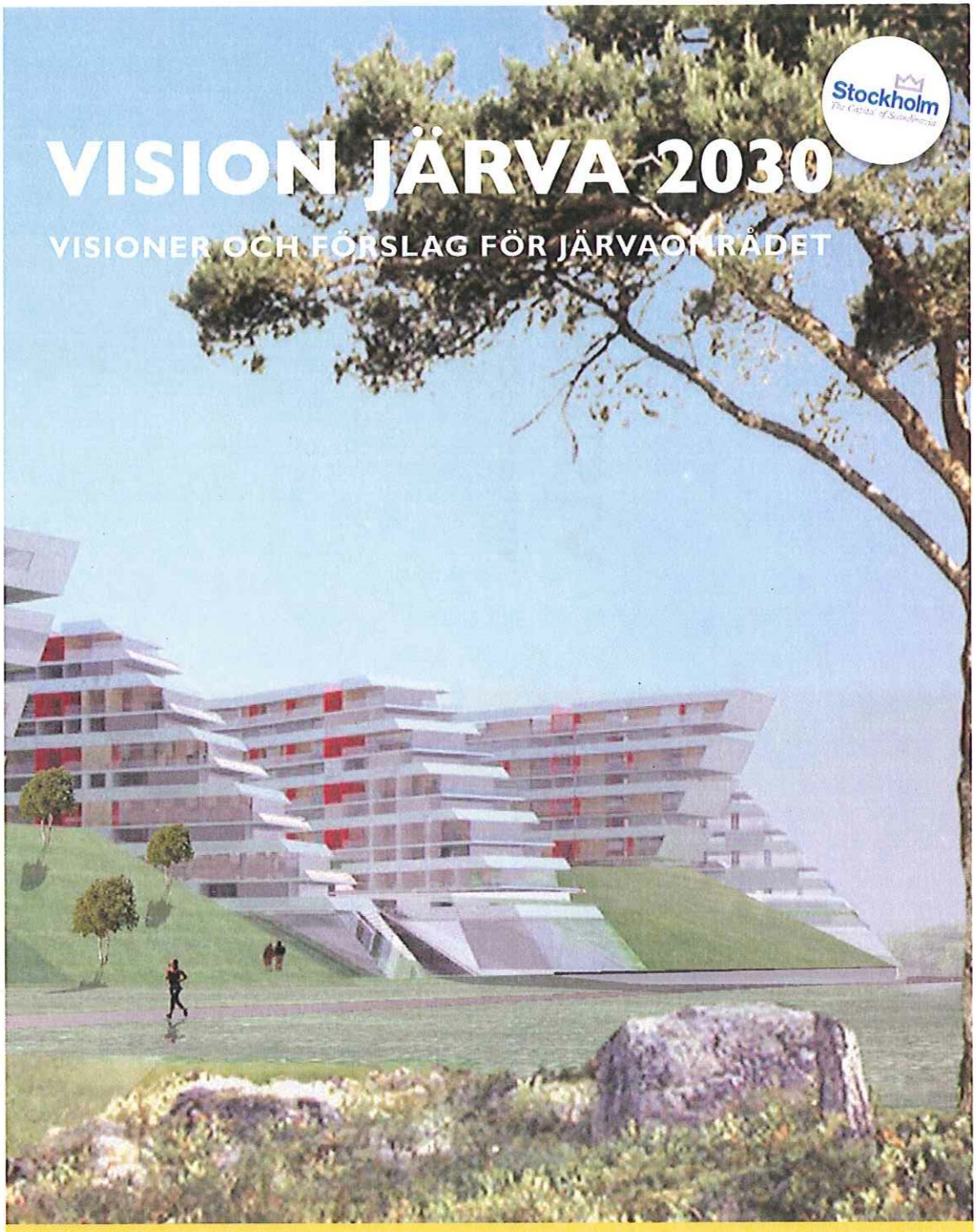

VISION JÄRVA 2030

VISIONER OCH FÖRSLAG FÖR JÄRVAOMRÅDET

STOCKHOLMS STAD

www.stockholm.se/jarvalyftet

VISION JÄRVA 2030

VISIONER OCH FÖRSLAG FÖR JÄRVAOMRÅDET

INNEHÅLL

Inledning 6

Järvalyftet 8

Bra boende och mer varierad stadsmiljö 10

Trygghet i vardagen 16

Stärkt utbildning och bättre språkundervisning 22

Fler jobb och ökat företagande 28

Tyck till om vision Järva 2030 34

PRODUKTION: STOCKHOLMS STAD, JÄRVALYFTET
GRAFISK DESIGN & IDÉ: REWIR AB, VERITAS AB
TRYCK: ALFA PRINT AB
ARKITEKTFÖRSLAG: KJELLANDER + SJÖBERG, RUNDQUIST ARKITEKTER AB, CONTEKTON ARCHITECTS AND PLANNERS AB
FOTO: YANAN LI, BERNO HJÄLMRUD (LINKIMAGE), JOHNÉR BILDBYRÅ

INLEDNING

Du håller i en sammanfattning av förslaget till Vision Järva 2030. Den samlade visionen ska handla om allt som kan uppnås med Järvalyftet. Broschyren ska ses som ett underlag för dialog och diskussion med Dig och alla andra som bor och verkar kring Järva.

Vad saknar Du och vad bör strykas? Dessa och liknande frågor vill vi ha Din hjälp att besvara under hösten för att göra förslaget ännu mycket bättre.

Mer om hur det är tänkt att gå till hittar Du sist i broschyren.

Välkommen att vara med och forma Vision Järva 2030!

Joakim Larsson
Ytterstadsborgarråd

Irene Lundquist Svenonius
Stadsdirektör

Magnus Andersson
Projektledare

BOENDE OCH FÖRETAG

MÄNNISKOR OCH BYGGNADER

DIALOG OCH BESLUT

HISTORIA OCH FRAMTID

UTMANINGAR OCH MÖJLIGHETER

HÅRT OCH MJUKT

JÄRVALYFTET

Järvalyftet är Stockholms stads och andra aktörers breda och långsiktiga satsning på social och ekonomisk utveckling i stadsdelarna kring Järvafältet.

Hösten 2007 enades alla politiska partier i Stadshuset om en gemensam målbild för denna satsning:

Järvalyftet är en långsiktig investering för att förbättra levnadsvillkoren i stadsdelarna kring Järvafältet: Akalla, Hjulsta, Husby, Kista, Rinkeby och Tensta. Målsättningen är att genom medverkan från boende och samverkan med andra parter skapa en positiv social och ekonomisk utveckling som gör Järva till ett område dit många vill flytta – och stanna kvar. Järvafältet ska också vara en motor för tillväxt i hela Stockholm. För att nå dit krävs medvetet arbete inom fyra huvudområden:

- **Bra boende och mer varierad stadsmiljö**
- **Trygghet i vardagen**
- **Stärkt utbildning och bra språkundervisning**
- **Fler jobb och ökat företagande**

Järva byggdes 1965-75, som en del av det s k miljonprogrammet, för att lösa den bostadsbrist som rådde. Miljonprogrammet fick tidigt problem och under åren har många satsningar gjorts i områdena – från små förändringar till stora grepp. Mycket positivt har åstadkommits. Men trots att stora resurser lagts ned har man inte uppnått den stabila och positiva samhällsutveckling i stort, som insatserna syftat till.

Förhoppningen är att Järvalyftet ska bli annorlunda. Här samarbetar staden och ett stort antal externa aktörer i en unikt bred och långsiktig satsning, med fokus både på "hårda" och "mjuka" frågor, som kan lyfta Järva till att bli en tillväxtmotor, en kulturell mötesplats och en plats dit man vill flytta – och stanna kvar. En satsning som tar tag i områdets utmaningar genom att utgå från dess unika förutsättningar; de goda kommunikationerna, läget i regionen, närheten till natur och högteknologi, den stora variationen, samt en befolkning med erfarenheter från snart sagt hela världen.

Vision Järva 2030 har samma tidshorisont som stadens samlade vision och målet är detsamma: ett Stockholm i världsklass.

BRA BOENDE OCH MER VARIERAD STADSMILJÖ

Ur Järvalyftets målbild:

Järva ska vara ett attraktivt område för alla. Genom blandad bebyggelse finns många olika bostäder av god standard. Här trivs både ensamstående och storfamiljer. Oavsett var man bor är det nära till serviceinrättningar, affärer och goda kommunikationer. Ett varierat utbud av boendeformer, företag och mötesplatser för föreningar, kultur och idrott förstärker och utvecklar Järvas mångfald. Boendeinflytandet ska vara starkt och uppmuntras. Miljöhänsyn och energieffektivitet ska eftersträvas.

”Det är fint, påminner lite om Egyptens pyramider

Abdullah Alasadi, Mitt i Kista 2008-04-08

Pyramiderna var ett av antikens sju underverk, det enda som överlevt. Sämre förebilder kan man ha när man bygger nytt. Målet med Vision Järva 2030 måste vara att varje nytt tillägg tillför området kvaliteter. Citatet ovan från en boende handlar om förslaget till nya hus ovanpå nya E18 vid Rinkeby och visar vilken betydelse ett enskilt projekt kan få för bilden av framtidens Järva bland boende och besökare.

Järvas arv från miljonprogrammet är en stark och tydlig struktur med både för- och nackdelar. Det gäller att ta vara på befintliga kvaliteter och samtidigt åtgärda dagens brister. För att låna devisen från bomässan Tensta Bo 06 handlar det om att arbeta med ”förortens utmaningar och miljonprogrammets möjligheter”.

Järvas struktur bygger i hög grad på uppdelning mellan stadsdelar, mellan trafik av olika slag etc. Att på sina håll koppla samman med nya vägar och stråk, både inom Järva och mot omgivande stadsdelar vore positivt. Förutom för-

bättrade kommunikationer kan det ge fler lokaler i nya lägen. Flera gatu- och parkmiljöer bör samtidigt rustas upp, liksom många gårdar och andra gemensamma platser.

Området har redan idag en blandning av hus i olika skala, men den blandningen skulle kunna öka ytterligare, med fler småhus och fler udda flerfamiljshus. De nya radhuskvarteren i Tensta och Rinkeby bör få efterföljare. Aktuella förslag i området visar att också flerfamiljshus kan ges en utformning som ökar variationen och stärker profilen. Kompletteringar måste dock ske varsamt och med respekt för att delar av Järva redan har samma befolkningstäthet som innerstaden.

Om hustyperna varierar är det sämre ställt med lägenhetsutbudet. Bland ursprungligen ca 3000 allmännyttiga lägenheter i Tensta fanns endast tio femmor. Det finns ett stort behov av flera stora bostäder för stora hushåll, samtidigt som det är brist på smålägenheter för t ex ungdomar. Här visade Tensta Bo 06 att det går att öka variationen i dagens hus genom ombyggnad.

Variationen i upplåtelseformer bör också öka. Dels genom att vid nybyggande sträva efter fler bostads- och äganderätter, men även genom omvandling till bostadsrätt, där hyresgäster önskar. Att öka antalet aktörer på Järvas hyresmarknad är också en viktig väg mot ökad variation. Mångfald berikar även i detta avseende.

Stadsplanering har naturligen fokus på fysiska åtgärder, men ska inte underskattas när det gäller att lägga en grund för övrig utveckling. I många avseende kan därför Järvas framtida fysiska struktur ses som en spelplan för Järvalyftet i sin helhet.

Mot denna bakgrund innehåller visionen ett antal utvecklingsteman (se kartan). De beskrivs närmare i huvuddokumentet för Vision Järva 2030. Där finns även flera konkreta förslag till möjliga förändringar.

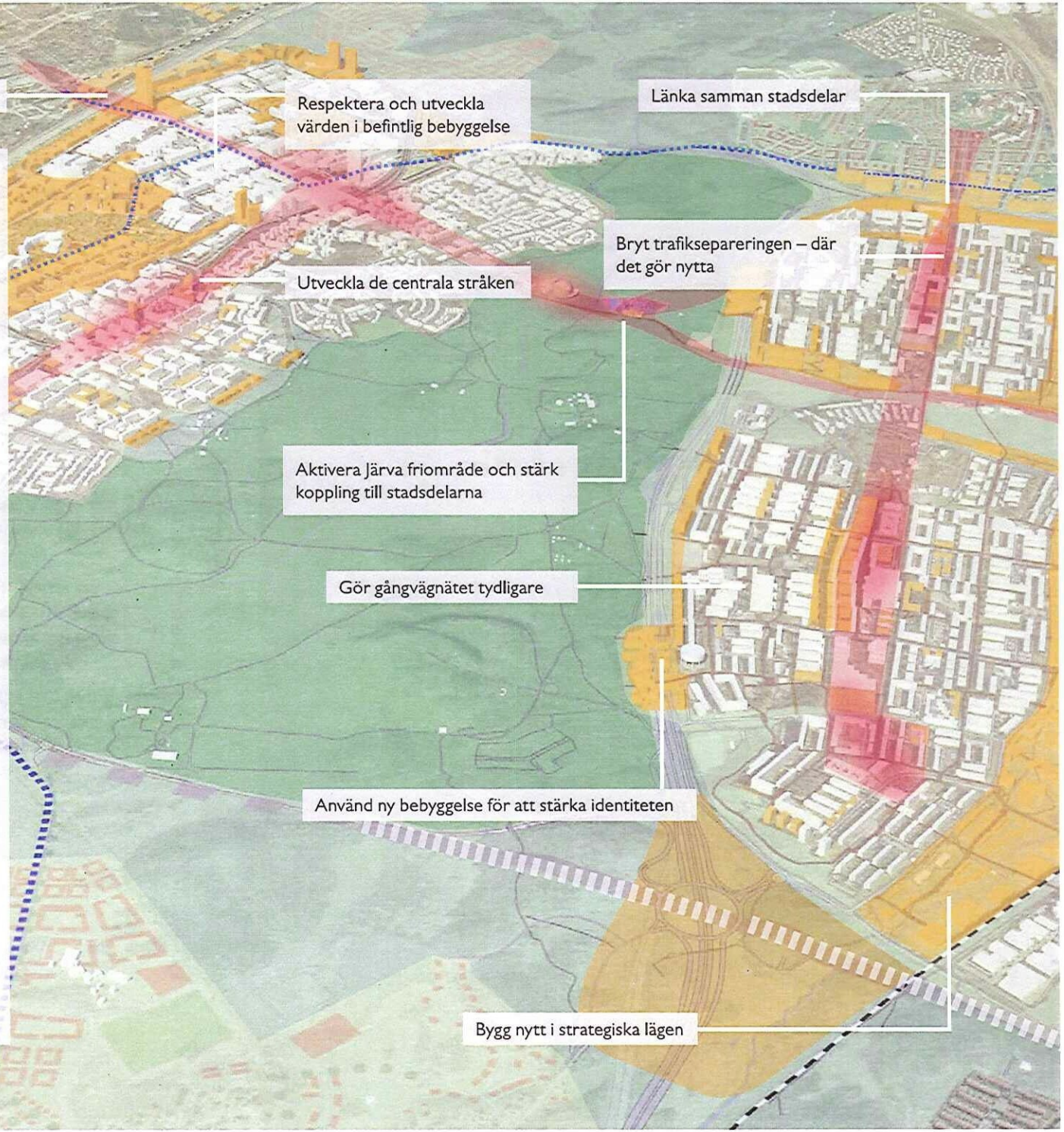

NÅGRA FÖRSLAG KRING BOENDE OCH STADSMILJÖ

- *Grunda förändringarna på samråd och dialog*
  Utgångspunkten för förändringsarbetet måste vara synpunkter och önskemål från dem som bor och verkar kring Järva, såväl i enskilda hus som i området som helhet.
- *Gör varje komplettering till en kvalitetshöjning*
  Varje tillägg ska tillföra området kvaliteter och bidra till att rätta till brister i dagens struktur, som saknade bostadstyper, fritidsanläggningar, arbetsplatser etc.
- *Visa Järvas framtid för omvärlden*
  Bomässan Tensta Bo 06 satte fokus på Järva. När förnyelsen går vidare bör även det manifesteras. Ambitionen borde vara något av en ny "Stockholmsutställning".

Bomässan Tensta Bo 06 satte fokus på Järva. När förnyelsen går vidare bör även det manifesteras. Ambitionen borde vara något av en ny "Stockholmsutställning".

TRYGGHET I VARDAGEN

Ur Järvalyftets målbild:

Verklig trygghet kräver säker boendemiljö, såväl i det egna hemmet som i närområdet. Samarbetet mellan fastighetsägare, boende, polis och stadsdelsförvaltningar är grunden för det brottsförebyggande arbetet. Trivsamma utemiljöer ska skapas. Vid ny- och ombyggnation prioriteras trygghetsaspekten i boendet, förskönin av offentliga platser och en god utomhusbelysning inom och mellan stadsdelarna.

> Vi känner oss trygga här i Husby, för här känner vi varandra.
>
> Ungdomspanel i Husby 2008-05-16

Många brott kan förebyggas med enkla åtgärder. Det arbete Svenska Bostäder inledde i Husby 2007 med en översyn av garagen har på ett år lett till att bilinbrott och bilstölder minskat med hela 74 %. Konkreta åtgärder ger konkreta resultat.

På samma sätt jobbar man vidare kring Järva med åtgärder i lägenheter, trapphus och källare, inventering av otrygga miljöer, stöd till utsatta boende etc. Men också med "förvaltning i toppklass" där ambitionen är att bli bättre på all den dagliga fastighetsskötsel som bidrar till helhetsbilden.

För att lyfta en stadsdel krävs dock att alla drar åt samma håll. I den nybildade föreningen Fastighetsägare i Järva möts allmännytta, privatvärdar och bostadsrättsföreningar kring

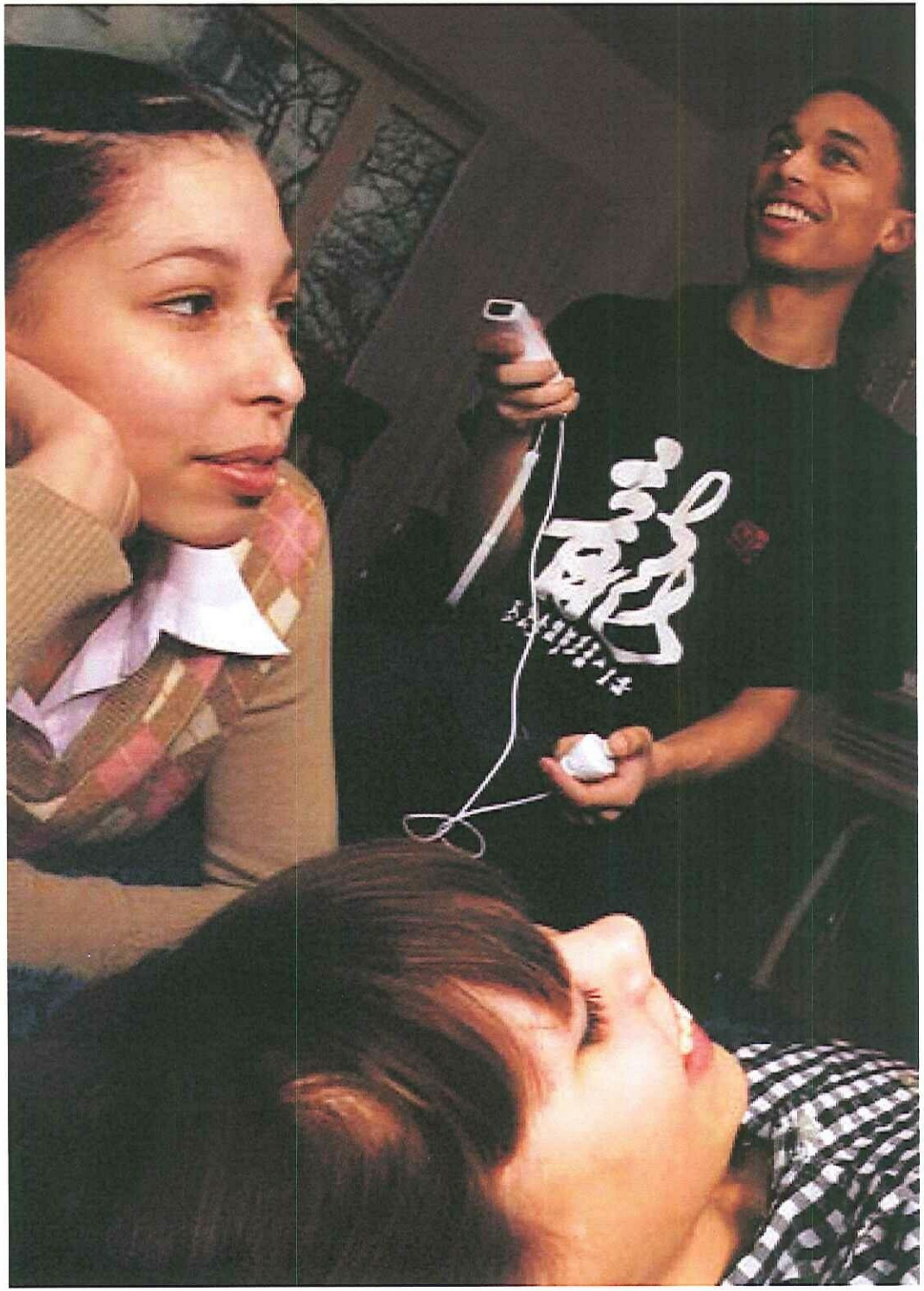

gemensamma mål. "Som fastighetsägare är vi en del av samhället och vill bidra till en positiv utveckling", säger Thomas Dahl på Wallenstam.

Till tryggheten bidrar också miljön i stort. När husen står inför upprustning är det viktigt att också titta på helhetsmiljön; var bör belysningen bli bättre, vilka ödsliga platser och passager kan byggas bort, vad kan skapa större hemkänsla i stadsdelarna? Men det handlar också om att vårda och underhålla det man har.

Ny bebyggelse kan stärka stadsdelarnas identitet och bidra till självkänsla och stolthet bland de boende. Det bidrar till känslan av trygghet i området. "De är coola. Fast något måste vara fel. Man brukar inte bygga så fina hus här", sa Sara Hamid i Rinkeby om ett förslag till nya hus över nya E18.

> ”De är coola. Fast något måste vara fel. Man brukar inte bygga så fina hus här
>
> Sara Hamid i Rinkeby om ett förslag till nya hus över nya E18

Men just så fina ska de nya husen vara – och de gamla när de rustats. Att stärka hemkänslan är att stärka tryggheten.

Fastighetsägare är inte de enda som måste samarbeta i trygghetsfrågor. Att polisen är med är självklart, både för att finnas till hands när något hänt – och för att arbeta förebyggande ihop med till exempel skolor och föreningar. En annan självklar part är SL. Kollektivtrafiken är en livsnerv i Järva. Om den känns otrygg inskränks människors vardag.

Lika viktig är fritidsverksamheten: i skolor, i idrottshallar, på fritidsgårdar och i föreningslivet. Det är ofta här man bygger nätverk, inte minst bland barn och unga. Nätverk som bidrar till stabilitet och kontinuitet.

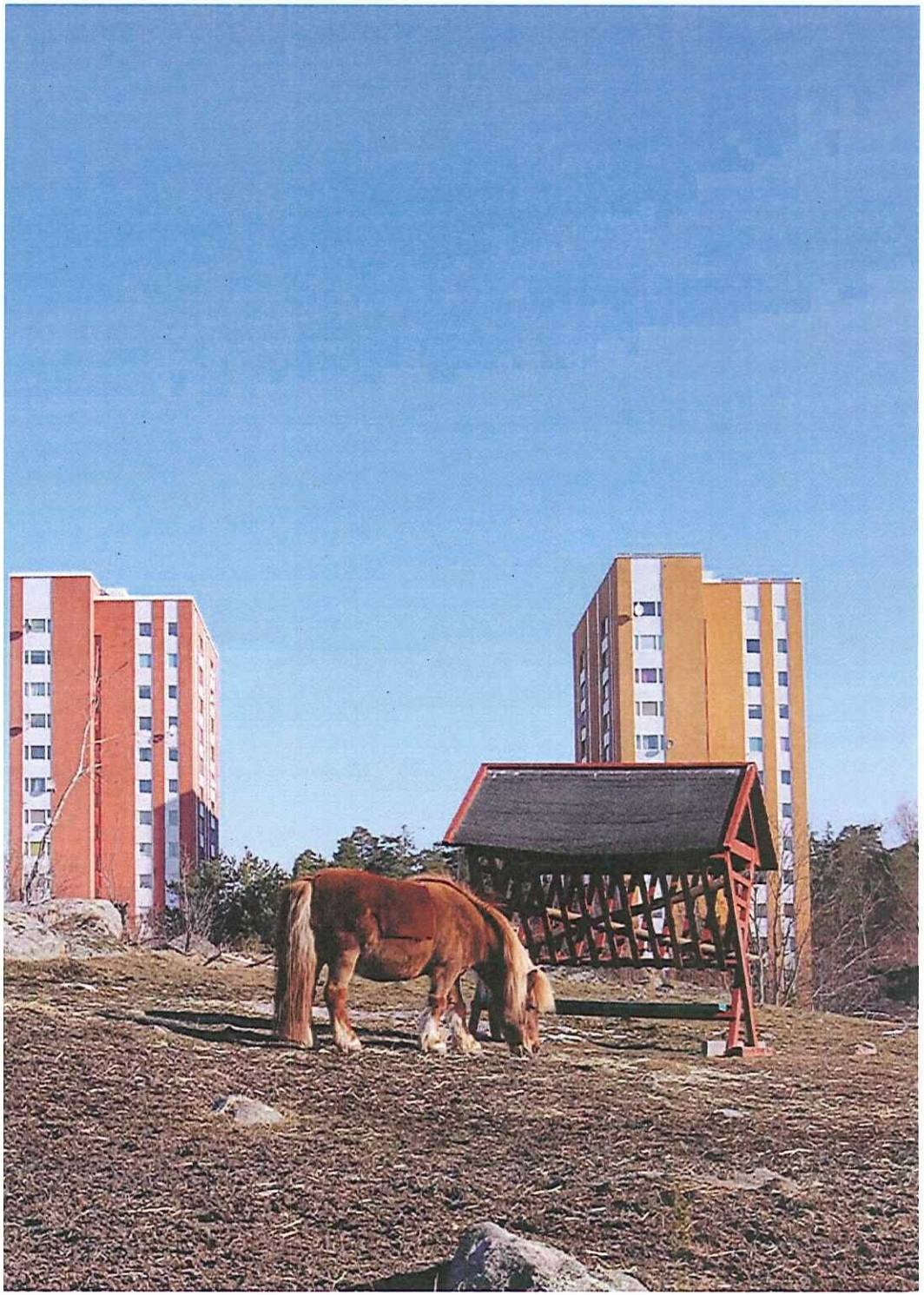

NÅGRA FÖRSLAG KRING TRYGGHET I VARDAGEN

- *Gör "förvaltning i toppklass" till Järvas signum*
  Låt "förvaltning i toppklass" bli slogan för all fastighetsförvaltning kring Järva och inse att allt från säkra källare till god service och vänligt bemötande bygger tillit.
- *Gör Järva till stadens renaste område*
  Skapa trivsel och trygghet med stadens högsta standard för städning och skötsel. Involvera boende och föreningsliv – såväl i det egna kvarteret som i Järva i stort.
- *Lys upp och bygg bort*
  Fortsätt det jobb som redan gjorts med platser som glömts bort i tidigare planering. Arbeta vidare med belysning, bygg bort otrygghet i stort och smått – när tillfälle ges.
- *Organisera samarbete*
  Samla alla goda krafter i en organisation med regelbundna möten etc. Rinkeby-Kista SDF jobbar med frågan och här kan skapas en Järvamodell för trygghetssamarbete.
- *Stärk det civila samhället*
  Satsa på verksamhet som vill öppna sig mot nya grupper och mot flera generationer, bejaka samarbete mellan kommun och föreningsliv, välkomna frivilligorganisationer.
- *Bygg stolthet och självkänsla*
  Järvabornas bild av sitt område betyder mycket för tryggheten. Låt denna insikt prägla både hur vi förvaltar det vi har till hur vi formar tilläggen.

Låt "förvaltning i toppklass" bli slogan för all fastighetsförvaltning kring Järva och inse att allt från säkra källare till god service och vänligt bemötande bygger tillit.

STÄRKT UTBILDNING OCH BÄTTRE SPRÅKUNDERVISNING

Ur Järvalyftets målbild:

Mångfalden i Järvaområdet ska tas tillvara och diskriminering ska minska. Fokus ska vara på allas lika rättigheter och möjligheter. Goda kunskaper och individers framtidstro är grunden för ett långsiktigt välmående samhälle. Bra och individanpassad utbildning stärker elevernas framtidstro och intresse för såväl den egna, som hela samhällets utveckling. SFI ska hålla hög kvalitet, vara yrkesorienterad och en väg till egen försörjning.

> Utbildning är ett integrationsredskap – det viktigaste vi har.

Geronimo Unia, Rinkeby Utbildningscentrum 2008-05-20

Utbildning är central för såväl personlig som samhällelig utveckling och enligt många studier en av de viktigaste faktorerna för ökad integration. Skolan är ett av stadens viktigaste ansvarsområden – inte minst kring Järva.

Järva har en yngre befolkning än staden i stort och eleverna är fler. Många har utländsk bakgrund och behov av att lära sig ännu ett modersmål. Det sista gäller även många vuxna. För dem är språket nyckeln till den svenska arbetsmarknaden – och till integration i det svenska samhället.

Att undervisa elever med olika bakgrund och varierande förkunskaper är alltid en utmaning. Staden har länge satsat extra resurser på Järvas skolor och flera av dem har visat sig vara både föregångare med nya arbetssätt och mycket framgångsrika resultatmässigt.

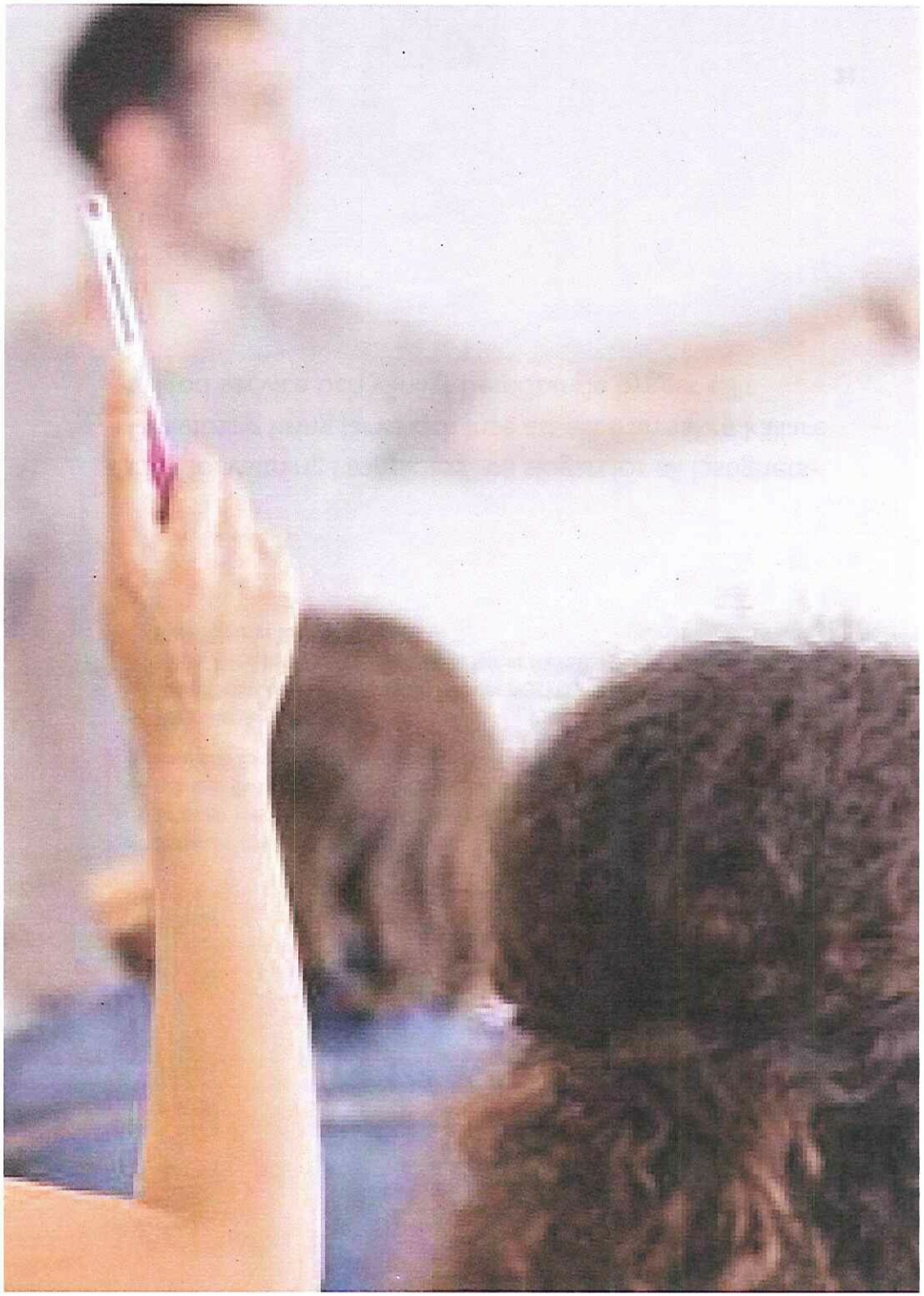

Samtidigt finns här stora utmaningar. Vision Järva 2030 har som mål att eleverna i området möter skolor av högsta klass, som ser elevens behov och där elevernas resultat är minst lika bra som staden i övrigt.

Järvas skolor ska erbjuda en god inre och yttre miljö, läxhjälp och stöd till meningsfull fritid. Ett exempel är Idrottslyftet, som syftar till ökad idrottsaktivitet bland ungdomar kring Järva i allmänhet och bland tjejer i synnerhet. Hundratals ungdomar har redan nåtts med olika aktiviteter.

Tensta gymnasium planerar att utveckla skolan till ett Community Center, med profilerad fritidsverksamhet. Tensta gymnasium kan också bli värd för ett nytt basår för KTH Arkitektur. Förutom möjlighet till ömsesidig utveckling, skulle högskoleutbildning i sig få ett skyltfönster i området. Det skulle kunna stärka både KTH, Tensta gymnasium och Tensta som stadsdel.

En annan aktivitet inom Järvalyftet är Järva Karriärcenter. JKC kan minska glappet mellan framför allt gymnasium och arbete och vidare studier genom mentorprogram, företagsbesök, yrkesmässor etc. Fler insatser av liknande slag planeras.

Många av Järvas invånare har sin bakgrund i länder med stor tradition av egen företagsamhet. Detta borde gå att bygga vidare på, både genom inslag i grundskola och gymnasium och genom ökat samarbete mellan skolorna och lokala småföretag.

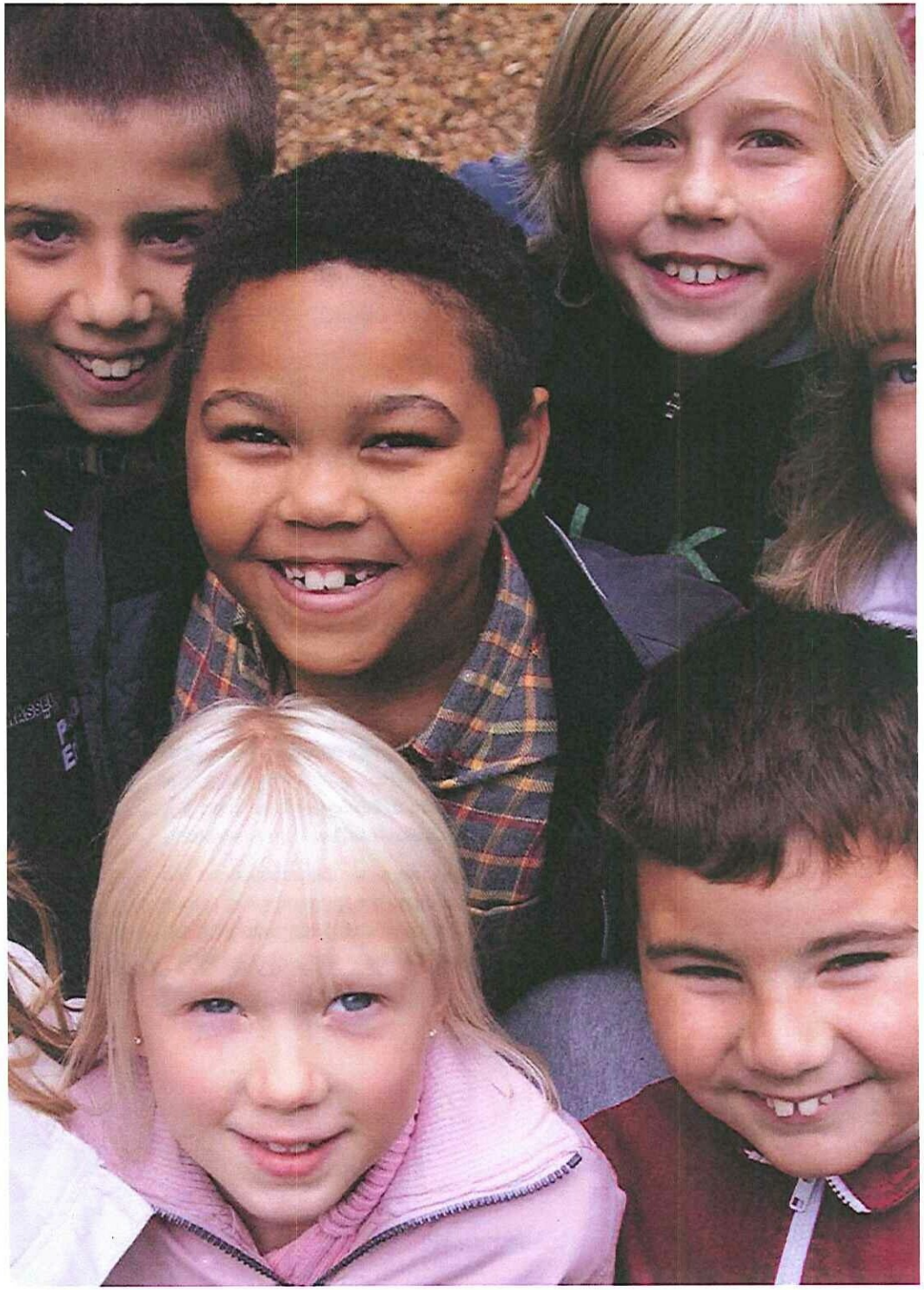

NÅGRA FÖRSLAG KRING UTBILDNING OCH SPRÅKUNDERVISNING

- *Sätt eleven i centrum*
  Elever och föräldrar ska känna att Järvas skolor kan ge varje elev individuell utveckling. Ingen ska behöva lämna sin hemmiljö för att få gå i en bra skola.
- *Uppmuntra specialisering*
  De goda exemplens makt är stor, elever och skolor emellan. De framgångsrika specialiseringar som skett kring Järva bör stödjas och sporra till liknande satsningar.
- *Gör Järvas skolor till föredömen som arbets- och studiemiljöer*
  Skapa trivsel och trygghet med skolbyggnader och skolgårdar av högsta klass. Tensta gymnasium visar vad god arkitektur och spännande utformning kan betyda.
- *Stöd eleven efter skoldagen*
  Ingen elev ska känna sig utlämnad på grund av bristande stöd hemifrån eller annat. Skolorna ska ge stöd i studierna genom läxhjälp mm och bidra till rikare fritid.
- *Stöd idrottsaktiviteter med fler anläggningar*
  Stockholm växer och behovet av fler idrottsanläggningar likaså. Kring Järva finns plats för fler, som idrottshallar, konstgräsplaner och ett länge diskuterat friluftsbad.
- *Skapa fler länkar mellan skola, högskola och näringsliv*
  Med närhet till IT-universitet och IT-företag borde varje Järvaskola ha upparbetade kontakter med högskola och näringsliv för mentorskap, studiebesök, praktikplatser.
- *Locka till teknik och naturvetenskap med exploratorium*
  Ett exploratorium eller science center har diskuterats länge i Stockholm för att väcka ungas intresse för teknik och naturvetenskap. Järva kan vara en lämplig plats.
- *Uppmuntra till entreprenörskap genom inslag i skolan*
  Vid sidan av spetsföretagen ligger framtiden i tjänstesektorn. Detta kan prägla skolan, med entreprenörskap och småföretagande som tänkbara specialiseringar.
- *Gör SFI till en väg till både språklig och yrkesmässig integration*
  Den påbörjade översynen och reformeringen av SFI måste fortsätta – med både språkliga och arbetsmarknadsrelaterade mål.

De goda exemplens makt är stor, elever och skolor emellan. De framgångsrika specialiseringar som skett kring Järva bör stödjas och sporra till liknande satsningar.

FLER JOBB OCH ÖKAT FÖRETAGANDE

Ur Järvalyftets målbild:

Boende i Järvaområdet ska ha goda möjligheter att försörja sig genom arbete både inom Järva och i andra områden. Genom ett bra utbud av affärslokaler och genom nära samverkan mellan arbetsförmedlare och företagare skapas kontinuerligt nya privata och offentliga arbetstillfällen för de boende i området. Att fler jobbar och får det bättre är bra för alla och ger upphov till nya företag och ytterligare arbetstillfällen. Basen för ett än mer livskraftigt Järva är en positiv jobbspiral och välmående företag.

”Vår verksamhet kan liknas vid showbusiness.

Gunnar Mässing, VD Kista Galleria, 2007

Kista Galleria har sedan invigningen vuxit till ytterstadens näst största köpcentrum med Sveriges nöjdaste kunder. ”Kista Science City växer så det knakar”, skriver Kista Science City AB och konstaterar att antalet IT-företag ökat med 27% sedan 2004. Kista Science Tower är fullt och under de närmaste åren kompletteras silhuetten med både bostads- och hotelltorn i samma höjd. Kista har, som Stockholm i stort, dragit stor nytta av högkonjunkturen. Genom ett mer blandat näringsliv kan kommande svängningar hanteras bättre.

Just nu etableras helt nya verksamheter, som gör Järva mer mångfacetterat; vid det nya hotellet växer den nya Kistamässan fram, i gallerians utbyggnad blir det nya biblioteket/kulturhuset en av hörnstenarna och fler satsningar med kultur- och upplevelseprofil diskuteras.

Allt detta skapar i sin tur positiva effekter inom t ex servicenäringarna i området, vilket också behövs. Medan andelen förvärvsarbetande i staden som helhet ligger runt 75%, ligger den i Järva kring 50%. Här finns plats för förbättringar och potential att lindra den arbetskraftsbrist som väntar.

De många företagen kring Järva efterfrågar varor och tjänster. Genom att köpa dessa lokalt, skulle många jobb tillkomma i området. Svenska Bostäder har drivit ett pilotprojekt bland arbetslösa hyresgäster 2007-2008 och erbjudit dem utbildning och arbete. Resultatet är att över 20 personer gått från arbetslöshet till fast anställning, varav ett par som egna företagare. Nu planeras liknande projekt.

Jobbtorgen, som startade kring nyår 2008, är stadens nya satsning för att samla arbetsmarknadens aktörer i ett gemensamt arbetssätt för att sänka trösklarna för arbetssökande med försörjningsstöd att komma i arbete. Organisationen finns över hela staden, med tre kontor kring Järva. Verksamheten har redan fått stor omfattning och börjat visa tydliga resultat.

Att underlätta ungdomars inträde på arbetsmarknaden är en framtidsinvestering. Ett sätt är att erbjuda feriearbeten och praktik i ökad omfattning.

FÖRETAGARE OCH FÖRENINGAR

KULTUR OCH SPRÅK

PRAKTIK OCH JOBB

SAMHÄLLE OCH ENSKILDA

NÅGRA FÖRSLAG KRING JOBB OCH FÖRETAGANDE

- *Skapa fler länkar mellan skola, högskola och näringsliv*
  Med närhet till IT-universitet och IT-företag borde varje Järvaskola ha upparbetade kontakter med högskola och näringsliv för mentorskap, studiebesök, praktikplatser.
- *Locka till teknik och naturvetenskap med exploratorium*
  Ett exploratorium eller science center har diskuterats länge i Stockholm för att väcka ungas intresse för teknik och naturvetenskap. Järva kan vara en lämplig plats.
- *Uppmuntra till entreprenörskap genom inslag i skolan*
  Vid sidan av spetsföretagen ligger framtiden i tjänstesektorn. Detta bör avspeglas i skolan, med entreprenörskap och småföretagande som tänkbara specialiseringar.
- *Gör SFI till en väg till både språklig och yrkesmässig integration*
  Den påbörjade översynen och reformeringen av SFI måste fortsätta – med både språkliga och arbetsmarknadsrelaterade mål.
- *Skapa fler lämpliga lokaler, bygg inte bort de som finns*
  Till Järvas tydliga struktur hör att lokaler samlats i centrumlägen. Dessa bör värnas om de tomställs. Nya lokaler kan skapas vid ombyggnader, bl a i tomma garage.
- *Upphandla och rekrytera lokalt*
  Låt Svenska Bostäder tjäna som förebild när det gäller att upphandla och rekrytera lokalt, både för stadens organisation och för privata företag.
- *Komplettera Järva för fler jobb*
  Järva kan rymma fler arbetstillfällen om områdets struktur kompletteras målmedvetet med t ex saluhall vid något centrum, fler äldreboenden för olika önskemål etc.
- *Utveckla Järvafältets potential som besöksmål*
  Järvafältet kan rymma många aktiviteter för boende och besökare, som äventyrsbad, idrottsarenor, restauranger etc. Dessa skulle skapa många lokala arbetstillfällen.

Med närhet till IT-universitet och IT-företag borde varje Järvaskola ha upparbetade kontakter med högskola och näringsliv för mentorskap, studiebesök, praktikplatser.

TYCK TILL OM VISION JÄRVA 2030!

Järvalyftet är inget kortsiktigt projekt – det är en långsiktig satsning, som ska ge bestående resultat. Det kommer att innehålla små och stora aktiviteter.

För att styra alla dessa aktiviteter mot ett gemensamt mål behövs en gemensam bild av Järva i framtiden. Den bilden, som finns sammanfattad i den här broschyren, har vi valt att kalla Vision Järva 2030.

Som Du såg redan i början av broschyren är dagens version av Vision Järva 2030 bara ett förslag, framtaget under våren 2008 inom staden på uppdrag av Järvalyftets styrgrupp.

Dialog, diskussion och remiss

Under hösten ska detta förslag stötas och blötas i dialog och diskussion med boende och verksamma i Järvastadsdelarna. Det ska också skickas ut på remiss till stadens förvaltningar och bolag, till föreningar och företag, till organisationer och institutioner.

Förslaget kommer samtidigt att visas på bibliotek och medborgarkontor, presenteras på möten av olika slag och bilda grund för olika aktiviteter, som stadsvandringar, seminarier, skolarbeten mm kring Järva.

Denna dialog ersätter dock inte de ordinarie samråd etc, som samtidigt pågår med berörda om konkreta planer och åtgärder i området.

Tidplan

Startskottet för allt detta går i månadsskiftet augusti-september och aktiviteterna kommer att pågå fram till slutet av oktober.

Du är nu välkomna att höra av dig med tankar, idéer och förslag om framtidens Järva:

Är det något som saknas i visionen? Är det något i förslaget som borde strykas?

När alla svar har kommit in ska förslaget bearbetas med stöd av alla synpunkter. I vinter ska sedan politikerna i kommunfullmäktige kunna ta ställning till ett färdigt förslag till Vision Järva 2030.

Mer information

Mer information om höstens dialog, diskussion och remiss om visionen, samt visionsförslaget i sin helhet hittar Du på www.stockholm.se/jarvalyftet

Svaren skickas med e-post till:
jarvalyftet@stadshuset.stockholm.se

Eller med vanlig post till: Järvalyftet, Staben, Stadsledningskontoret, Stadshuset,105 35 Stockholm

Räcker skrivutrymmet kan Du använda svarskortet som finns med i broschyren.

Välkommen att vara med och forma Vision Järva 2030!

www.stockholm.se/jarvalyftet